

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Bakalářská práce

2017

Tereza Svobodová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Tereza Svobodová

**Diskurz při schválení koncepce Atomausstieg
v SRN v roce 2011**

Bakalářská práce

Praha 2017

Autor práce: **Tereza Svobodová**

Vedoucí práce: **PhDr. Vít Strítecký, M. Phil., Ph.D.**

Rok obhajoby: **2017**

Bibliografický záznam

SVOBODOVÁ, Tereza. *Diskurz při schválení koncepce Atomausstieg v SRN v roce 2011*. Praha, 2017. 57 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Vít Střítecký, M. Phil., Ph.D.

Anotace (abstrakt)

Tato bakalářská práce (Diskurz při schválení koncepce Atomausstieg v SRN v roce 2011) si klade za cíl zodpovědět výzkumnou otázku, jaký byl diskurz při přijímání koncepce odstupu od jaderné energie (Atomausstieg) ve Spolkové republice Německo v roce 2011 po jaderné havárii ve Fukušimě v Japonsku. Po havárii ve Fukušimě přistoupila Spolková republika Německo k rozhodnutí definitivního ukončení provozu jaderných elektráren do roku 2022 a odstoupit tak od jaderné energie. V této bakalářské práci jsou analyzovány parlamentní debaty politických stran o problematice jaderných elektráren a využívání jaderné energie. Z metodologického hlediska byla použita kvalitativní metoda diskurzivní analýzy, na základě které jsou analyzovány stenoprotokoly z jednání parlamentu Spolkové republiky Německo v období března až června 2011. Pro teoretické ukotvení této bakalářské práce byla použita teorie sekuritizace primárně podle Kodaňské školy a na ně navazující práce Balzacqa a Stritzela. Diskurzivní analýzou docházím k závěru, že se v parlamentních debatách objevily celkem tři diskurzy – bezpečnostní, ekonomický a environmentální přičemž bezpečnostní diskurz je v těchto debatách jednoznačně nejvýznamnější.

Abstract

The main objective of this bachelor thesis Discourse at the ratification of the conception Atomausstieg (nuclear phase out) in the Federal Republic of Germany in 2011 is to answer the research question, what discourse was in parliamentary debates during the ratification of the concept of the nuclear phase out (Atomausstieg) in the Federal Republic of Germany in 2011 after the nuclear accident in Fukushima. The Federal Republic of Germany ratified the decision of end the taking out of operation nuclear

power plants till the end of 2022 after the nuclear accident in Fukushima. In this bachelor thesis are analyzed parliamentary debates of political parties about the nuclear power plant usage and operation of nuclear power. The methodology that was used is qualitative method of discourse analysis. According to the discourse analysis methodology are analyzed plenary protocols from the parliamentary negotiations from the period since March till June 2011. As the theoretical framework it was used the securitization theory based on Copenhagen school and the authors Balzacq and Strizel. By the research it has been discovered that there are three discourses in the parliamentary debates - security, economical and environmental. The security discourse is the most significant one.

Klíčová slova

Diskurz, diskurzivní analýza, Atomausstieg, sekuritizace, jaderná energetika, Spolková republika Německo

Keywords

Discourse, discourse analysis, Atomausstieg, securitization, nuclear power, Federal Republic of Germany

Rozsah práce: 82134 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 26. 7. 2017

Tereza Svobodová

Poděkování

Děkuji PhDr. Vítovi Stříteckému, M. Phil., Ph. D. za vedení mé bakalářské práce, cenné rady a čas, který mi věnoval.

Institut politologických studií

Projekt bakalářské práce

Zdůvodnění výběru práce:

Téma této práce jsem si vybrala především proto, že ho považuji za velice důležité. Oblast bezpečnosti v rámci jaderné energetiky je významná v celosvětovém měřítku a fakt, že právě Spolková republika Německo podnikla kroky, které mají předcházet bezpečnostnímu riziku jaderné energetiky, právě po jaderné havárii ve Fukušimě, je nejen regionálně, ale také globálně význačné. Ve své bakalářské práci bych se chtěla zabývat tím, z jakých důvodů vlastně došlo k přijetí Atomausstieg a jaký diskurz se objevil u německých elit v roce 2011 při přijetí této koncepce.

Předpokládaný cíl:

Výzkumným cílem této práce je zjistit diskurz německých elit v období března až června 2011, kdy docházelo k vytváření opatření v oblasti jaderné energie a jaderné bezpečnosti v SRN. Ve své práci se tedy budu snažit zodpovědět výzkumnou otázku: Jaký byl diskurz německých elit při schvalování Atomausstieg v SRN v roce 2011? Diskurz legitimizující přijetí Atomausstieg 2011. Tato práce bude analyzovat diskurz německých elit, který vedl až ke schválení Atomausstiegu a jeho působení na schválení této koncepce a prohlášení užívání atomové energie za bezpečnostní hrozbu.

Metodologie práce:

Tato práce bude diskurzivní analýzou jednotlivých dokumentů a vyjádření německých elit. Budou vybrány jednotlivé dokumenty a vyjádření hlavních představitelů Spolkové republiky Německo v roce 2011 v období března až června. Dále budu postupovat podle teorie sekuritizace podle Kodaňské školy, která definuje sekuritizaci jako řečový akt. Dále budou také zařazeny vyjádření obchodních komor popřípadě nevládních organizací, vzhledem k tomu, že toto téma se dotýká všech sektorů, na které můžeme aplikovat teorii sekuritizace. Bude použit multisektorový přístup k bezpečnosti, bude provedena analýza jednotlivých sektorů bezpečnosti – politická bezpečnost, ekonomická bezpečnost, společenská bezpečnost, environmentální bezpečnost. Zaměřím se také na to, jak došlo k legitimizaci tohoto tématu ve společnosti skrze zkoumaný diskurz. Klíčovými pojmy pro tuto práci jsou referenční objekt, existenční hrozba, aktéři sekuritizace a diskurz.

Základní charakteristika tématu:

Po jaderné havárii, která se stala 11. března roku 2011 ve Fukušimě v Japonsku, se změnil celosvětový pohled na jadernou bezpečnost. Fakt, že k jaderné havárii může dojít v demokratické zemi s jednou z nejvyspělejších ekonomik světa, způsobil, že se v některých zemích začala zavádět bezpečnostní opatření v oblasti jaderné energetiky. Právě ve Spolkové republice Německo, byl na základě těchto událostí schválen program Atomausstieg. Bezprostředně po havárii bylo schváleno moratorium, kvůli kterému došlo k odstavení sedmi nejstarších jaderných elektráren v SRN, ke kterému jako první vydala impulz Angela Merkelová. 6. června 2011 byla přijata nová energetická koncepce pro Spolkovou republiku Německo – Atomausstieg, rozhodnutí odstavit ze svého energetického mixu jadernou energii do roku 2022 a do roku 2050 ji nahradit a zároveň doplnit v energetickém mixu na 50% obnovitelnými zdroji.

Předpokládaná struktura práce

Úvod

Koncept sekuritizace, diskurz

Metodologická část

Výsledky – rozbor diskurzu a vybraných textů

Interpretace

Závěr

Zdroje:

BALZACQ, Thierry. A new framework for securitization analysis. In: BALZACQ, Thierry. *Securitization Theory: How security problems emerge and dissolve*. 1. Abingdon: Routledge, 2011, s. 77-93. ISBN 9788-0-415-55267.

BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005. ISBN 80-903333-6-2

DIJK, Teun Adrianus van. *Discourse studies: a multidisciplinary introduction*. Second edition. Los Angeles: Sage, 2011. ISBN 978-1-84860-649-4

FAIRCLOUGH, Norman. *Critical Discourse Analysis: The critical study of language*. 1. vydání. Londýn: Longman Group Limited, 1995. ISBN 0 582 21980 9 Csd

FAIRCLOUGH, Norman. *Language and power*. 2. ed. Harlow: Longman, 2001, s. 226. ISBN 0-582-41483-0.

KNOPF, Brigitte, Hendrik KONDZIELLA, Michael PAHLE a Mario GÖTZ. Der Einstieg in den Ausstieg: Energiepolitische Szenarien für einen Atomausstieg in Deutschland. *Institut für Infrastruktur und Ressourcenmanagement (IIRM)* [online]. 2011, (5): 1-80 [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <http://edoc.gfz-potsdam.de/pik/get/4872/0/cc27bb5ada1b32edf27cb9a3845afb6c/4872.pdf>

SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO. *Deutscher Bundestag* [online]. 2016 [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.bundestag.de/>

STEBLAU, Der Atomausstieg als Folge de Reaktorkatastrophe in Japan (Fukushima) 2011 [online]. Postdam, 2011. ISBN3656043248

WAISOVÁ, Šárka. *Současné otázky mezinárodní bezpečnosti*. 1. vyd. Dobrá voda: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-42-2

Seznam zkratk

CDU – Křesťanskodemokratická unie (Christlich Demokratische Union Deutschlands)

CSU – Křesťansko-sociální unie Bavorska (Christlich-Soziale Union in Bayern)

FDP – Svobodná demokratická strana (Freie Demokratische Partei)

SPD – Sociálně demokratická strana Německa (Sozialdemokratischen Partei Deutschlands)

SRN – Spolková republika Německo

Obsah

ÚVOD.....	1
1. TEORIE SEKURITIZACE.....	3
1.1 Jednotky bezpečnostní analýzy v teorii sekuritizace	3
1.2 Kodaňská škola.....	4
1.2.1 Environmentální sektor.....	5
1.3 Kritika Kodaňské školy a postkodaňská škola	6
2. METODOLOGIE.....	8
2.1 Diskurz a diskurzivní analýza	8
2.2 Výběr korpusu textů	9
2.3 Limity výzkumu	9
3. SOCIOPOLITICKÝ KONTEXT – VÝVOJ JADERNÉ ENERGETIKY V SRN	10
3.1 Postoje politických stran k jaderné energetice od roku 1949 do března roku 2011	10
3.2 Historický vývoj debaty o jaderné energii v SRN.....	11
3.2.1 Události, které ovlivnily debatu o jaderných elektrárnách a jaderné energetice.....	11
3.3 Od Fukušimy do schválení odstupu od jaderné energie	13
4. DISKURZIVNÍ ANALÝZA	16
4.1 Bezpečnostní diskurz.....	16
4.1.1 Fukušima jako mezník.....	17
4.1.1.1 CDU/CSU.....	17
4.1.1.2 FDP.....	18
4.1.1.3 SPD	19
4.1.1.4 Die Linke	21
4.1.1.5 Zelení.....	22
4.1.2 Neovladatelnost a nepředvídatelnost jaderných elektráren	22
4.1.2.1 CDU/CSU.....	22
4.1.2.2 FDP	24
4.1.2.3 SPD	25
4.1.2.4 Die Linke	26
4.1.2.5 Zelení.....	27
4.1.3 Lidská bezpečnost na prvním místě	28
4.1.3.1 CDU/CSU.....	28
4.1.3.2 FDP.....	29
4.1.3.3 SPD	30
4.1.3.4 Die Linke	31
4.1.3.5 Zelení.....	32
4.2 Ekonomický diskurz	32
4.2.1 Energetické koncerny.....	33
4.2.1.1 CDU/CSU.....	33
4.2.1.2 FDP.....	34
4.2.1.3 SPD	35
4.2.1.4 Die Linke	36
4.2.1.5 Zelení.....	37
4.3 Environmentální diskurz	38
4.3.1 Jaderný odpad.....	38
4.3.1.1 CDU/CSU.....	38
4.3.1.2 Die Linke	39
4.4 Závěr.....	39
4.4.1 Závěr bezpečnostního diskurzu	40
4.4.2 Závěr ekonomického diskurzu	42

4.4.3	<i>Závěr environmentálního diskurzu</i>	44
4.4.4	<i>Závěr sekuritizace</i>	45
ZÁVĚR	.....	47
SUMMARY	.....	50
POUŽITÁ LITERATURA	.....	52
SEZNAM PŘÍLOH	.....	55
PŘÍLOHY	.....	56

Úvod

Tato bakalářská práce nese název Diskurz při schválení koncepce Atomausstieg v SRN v roce 2011. 11. března 2011 došlo k havárii jaderné elektrárny ve Fukušimě, kterou způsobilo zemětřesení a následně vlna tsunami. Právě tato jaderná havárie změnila vnímání jaderné energetiky ve Spolkové republice Německo. Ihned po událostech ve Fukušimě bylo uzavřeno sedm nejstarších jaderných elektráren a byla zahájena parlamentní jednání o provozu jaderných elektráren a o užívání jaderné energie v SRN. Tato jednání pokračovala až do 6. června 2011, kdy došlo ke schválení odstupu od jaderné energie. Koncept Atomausstieg můžeme do českého jazyka přeložit jako odstup od jaderné energie a tato práce bude takto s tímto pojmem dále pracovat. Téma jaderné energetiky je celosvětově významné. Spolková republika Německo, která rozhodně patří nejen k evropským velmocím, podnikla konkrétní kroky a schválila rozhodnutí definitivně odstoupit od jaderné energie a uzavřít jaderné elektrárny a postupně je nahradit obnovitelnými zdroji do roku 2022. Sousední země SRN jako jsou Francie ale i Česká republika jaderné elektrárny užívají dále i po jaderné havárii ve Fukušimě. Proto považuji za relevantní a přínosné zkoumat diskurz, který vedl k přijetí právě koncepce odstupu od jaderné energie a ukončit tím definitivně provoz jaderných elektráren ve Spolkové republice Německo do roku 2022. Téma odstupu od jaderné energie je obsáhle zpracované v německy a anglicky psané literatuře nikoliv však česky. Dále také není zpracována diskurzivní analýza parlamentních debat týkající se právě odstupu od jaderné energie.

V této bakalářské práci si pokládám výzkumnou otázku, jaký byl diskurz v parlamentních debatách poslanců SRN v kontextu odstoupení od jaderné energie v období od března do června 2011 po jaderné havárii ve Fukušimě v Japonsku? Vycházím z předpokladu, že téma jaderných elektráren a užívání jaderné energetiky bylo v SRN po jaderné havárii ve Fukušimě sekuritizováno. K zodpovězení výzkumné otázky jsem použila kvalitativní metodu diskurzivní analýzy. K analýze byly vybrány parlamentní debaty parlamentních stran, které byly zastoupeny v německém parlamentu v roce 2011. Jsou to politické strany CDU/CSU, FDP, SPD, Die Linke a Die Grüne. Tímto jsem konkretizovala původní záměr teze této bakalářské práce a tedy analýzu diskurzu prohlášení německých elit. Tato politická jednání jsou zaznamenána ve

stenoprotokolech ze zasedání parlamentu SRN. Tyto stenoprotokoly byly vybrány k diskurzivní analýze. Korpus textů k analýze je z období od března do června 2011, kdy probíhala parlamentní jednání o odstoupení od jaderné energie a užívání jaderných elektráren v SRN. Jednotlivé texty byly překládány z německého jazyka do českého jazyka a dále analyzovány za účelem zjištění diskurzů, které se objevují v těchto parlamentních debatách. V projektu této bakalářské práce zmiňuji i případnou analýzu prohlášení některých nestátních aktérů. Taková prohlášení jsem vzhledem k omezenému rozsahu práce nepoužila a předpokládám, že zájmy nestátních aktérů jsou komunikovány skrze jednotlivé politické strany. V tezích bakalářské práce také dále uvádím, že se tato práce bude zabývat otázkou, z jakých důvodů došlo k přijetí této koncepce a legitimizujícím diskurzem. Stejně tak se z důvodů omezeného rozsahu práce nebudu těmito dvěma body v této bakalářské práci zabývat.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. Ve své práci nejdříve vymezuji teoretické zakotvení. V této bakalářské práci je použita teorie sekuritizace. Nejprve pracuji s teoretickým konceptem Kodaňské školy, který pak dále rozšiřuji o teorii sekuritizace podle Balzacqa a Stritzela. V další kapitole následuje metodologická část, kde je vymezena metodologie výzkumu této bakalářské práce. V této části definuji diskurz a diskurzivní analýzu, konkretizuji podmínky výběru korpusu textů a také uvádím limity tohoto výzkumu. Ve třetí kapitole je popsán sociopolitický kontext vývoje odstupu od jaderné energie a užívání jaderných elektráren v SRN od vzniku SRN, tedy od roku 1949, až do jaderné havárie ve Fukušimě tedy do června roku 2011. Je zde také uveden vývoj postojů jednotlivých stran zastoupených v parlamentu v roce 2011 (CDU/CSU, FDP, SPD, Die Linke a Die Grüne) k tématu odstupu od jaderné energie. Čtvrtá kapitola je částí empirickou a obsahuje tak empirický výzkum. V této části je provedena diskurzivní analýza parlamentních projevů, které jsou zaznamenány ve stenoprotokolech. Nejdříve jsou vybrány konkrétní úryvky, kde se objevují klíčová vyjádření pro určení konkrétního diskurzu a jsou dále analyzována. Z této analýzy pak vyvozují závěry, jaké konkrétní diskurzy se v parlamentních debatách objevily. V závěru shrnuji celý výzkum, výsledky výzkumu a také zodpovídám výzkumnou otázku práce.

1. Teorie sekuritizace

Tato bakalářská práce vychází z teorie sekuritizace. Na počátku 90. let minulého století publikoval Barry Buzan se svými kolegy Ole Wæverem, Mortenem Kelstrupem, Jaap de Wildem z Kodaňského institutu pro výzkum míru (COPRI) knihu *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*, ve které komplexně uvádí teorii sekuritizace. Tato kniha čerpá z předchozích děl Olea Wævera. Za prvé z knihy *Sekuritizace a desekuritizace*, ve které byl poprvé termín sekuritizace uveden, a za druhé z díla *Koncept bezpečnosti*.¹

1.1 Jednotky bezpečnostní analýzy v teorii sekuritizace

Jednotky bezpečnostní analýzy jsou v teorii sekuritizace celkem tři. Referenční objekt, sekuritizační aktér a funkcionální aktér. Referenční objekty jsou objekty, které jsou kvůli konkrétní hrozbě existenčně ohroženy a mohou legitimně požadovat právo na přežití a tím tedy odstranění této hrozby. Referenční objektem je stát a národ, ale zároveň referenčním objektem může být lidstvo jako celek. Lidstvo je za referenční objekt označováno v případě jaderné havárie nebo jaderného útoku. Akt sekuritizace se zaměřuje na referenční objekt a právě jeho existence musí být zachována. Referenční objekt musí schválit bezpečnostní kroky, které jsou použité v konkrétních situacích v případě existenčního ohrožení.² Aktéři sekuritizace jsou účastníci procesu sekuritizace. Právě tito aktéři označují referenční objekty za existenčně ohrožené. Aktérem sekuritizace je skupina, která vede konkrétní bezpečnostní řečový akt³ Dále pak funkcionální aktéři působící na dynamiku bezpečnostních vztahů v konkrétním sektoru. Nejedná se však o aktéry, kteří by poukazovali právě na hrozící nebezpečí pro referenční objekty.⁴

---

¹ STRITZEL, Holger. *New security challenges: securitization theory and the localization of threat*. 1. vyd. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014, s. 11. ISBN 978-1-137-30756-9.

² BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 48-50. ISBN 80-903333-6-2

³ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 54. ISBN 80-903333-6-2

⁴ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 48. ISBN 80-903333-6-2

1.2 Kodaňská škola

Podle teorie sekuritizace Kodaňské školy se bezpečnost stává synonymem pro zachování existence. Pokud je konkrétní téma prezentováno jako existenční hrozba pro konkrétní referenční objekt, v tom případě platí, že bezpečnost znamená přežití. Tento druh bezpečnostních hrozeb, které ohrožují existenci lidstva, umožňuje použití mimořádných opatření k jejich zvládnutí.⁵ Kodaňská škola dále uvažuje o bezpečnosti jako o subjektivní hodnotě.⁶ Bezpečnost je společenský konstrukt hmotné hrozby lidem, státu nebo kultuře. Je uváděno, že tyto hrozby mohou být sekuritizovány pouze sekuritizačními kroky, které jsou ospravedlněny kontextem.⁷ Pokud je nějaké téma prezentováno jako bezpečnostní hrozba, může ohrozit existenci a je potřeba k této hrozbě zaujmout vhodné stanovisko a provést konkrétní opatření, které zabrání zničení existence referenčního objektu.⁸ Kodaňská škola definuje sekuritizaci jako řečový akt. „*Něco se děje díky tomu, že někdo něco řekne.*“⁹ Sekuritizaci lze v podání Kodaňské školy považovat za radikálnější verzi politizace. Téma je chápáno jako existenční hrozba, která si žádá mimořádná opatření a ospravedlňuje jednání vybočující ze standardních hranic politických postupů.¹⁰ Podle Kodaňské školy můžeme v případě analýzy sekuritizace vycházet z textuální analýzy. Konkrétnímu tématu by měla být ve společnosti přidělena absolutní priorita a to z toho důvodu, že pokud tuto hrozbu nedokážeme zničit, může být zničena existence celé společnosti nebo lidstva. Téma nemusí být skutečně existenčně zničující, ale musí být prezentováno jako existenční hrozba.¹¹ Aby mohla být hrozba identifikována v rámci teorie sekuritizace, musí být vyhodnocena jako hrozba existenční. Nesmí se však jednat pouze o politizované téma ale téma, které je označeno za konkrétní existenční hrozbu.¹² Tématu by měla být přiznána absolutní priorita ve všech společenských tématech. V případě sekuritizace je

---

⁵ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 33. ISBN 80-903333-6-2

⁶ MCSWEENEY, Bill. Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School. *Review of International Studies* [online]. 1996, vol. 22., no. 1., s. 121-134 [cit. 2017-05-10]. DOI 10.1017/S0260210500118467

⁷ BALZACQ, Thierry. The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations*. 2005, vol. 11, 2. vyd., s. 171. DOI: 10.1177/1354066105052960. ISSN 1354-0661.

⁸ WAISOVÁ, Šárka. *Současné otázky mezinárodní bezpečnosti*. 1. vyd. Dobrá voda: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003, s. 33. ISBN 80-86473-42-2

⁹ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 37. ISBN 80-903333-6-2

¹⁰ WAISOVÁ, Šárka. *Současné otázky mezinárodní bezpečnosti*. 1. vyd. Dobrá voda: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003, s. 33. ISBN 80-86473-42-2

¹¹ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 38-41. ISBN 80-903333-6-2

¹² BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 34-37. ISBN 80-903333-6-2

téma prezentováno, tak, že pokud tuto konkrétní hrozbu nezvládneme, vše ostatní se stane nepodstatným, vzhledem k tomu, že může být ohrožena samotná existence referenčního objektu jako takového. Důležité je také uvést fakt, že o úspěchu sekuritizace nerozhoduje její autor nýbrž publikum, kterým může být referenční objekt. Podle Kodaňské školy mají bezpečnostní hrozby nejen charakter vojenských hrozeb, ale zdrojem bezpečnostních ohrožení mohou být i politická, ekonomická, sociální a environmentální témata.¹³ Podle teorie sekuritizace se hrozby mohou objevovat v různých sektorech, nikoliv však pouze ve vojenské oblasti.¹⁴

1.2.1 Environmentální sektor

Sektory existují k objasnění odlišných praktik a pohybů sekuritizace. Environmentální sektor je o vztahu mezi lidskou aktivitou a biosférou planety, na kterém jsou založeny všechny lidské organizace.¹⁵ Sekuritizační pohyb v environmentálním sektoru je veden především okamžitými environmentálními hrozbami. Podle Kodaňské školy je konkrétní příklad havárie v jaderné elektrárně Černobyl v roce 1986 právě touto okamžitou environmentální hrozbou.¹⁶ Sekuritizaci nezapočne reálně vzniklá katastrofa ale předpověď, že k ní může dojít a právě konkrétní události, které se již staly, mohou napomoci iniciovat sekuritizaci této konkrétní hrozby, aby se takovým událostem do budoucna předešlo. Energetické problémy včetně katastrof vzniklých v oblastech jaderné energetiky, ať už způsobené přírodní katastrofou nebo selháním lidských faktorů, jsou důvodem k sekuritizaci.¹⁷ Referenčním objektem v environmentálním sektoru může být samo životní prostředí nebo samotné ohrožení lidstva. Případ jaderné havárie by pro lidstvo mohl být likvidační.¹⁸ Aktérem sekuritizace v environmentálním sektoru je politická reprezentace státu.¹⁹

---

¹³ MCSWEENEY, Bill. Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School. *Review of International Studies* [online]. 1996, vol. 22., no. 1., s. 121-134 [cit. 2017-05-10]. DOI 10.1017/S0260210500118467

¹⁴ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 38. ISBN 80-903333-6-2

¹⁵ ALBERT, Mathias a Barry BUZAN. Securitization, sectors and functional differentiation. *Security Dialogue* [online]. 2011, vol. 42, no 4-5, s. 3 [cit. 2017-05-07]. DOI: 10.1177/0967010611418710. ISSN 0967-0106.

¹⁶ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 89. ISBN 80-903333-6-2

¹⁷ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 87-111. ISBN 80-903333-6-2

¹⁸ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 92. ISBN 80-903333-6-2

¹⁹ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 93. ISBN 80-903333-6-2

1.3 Kritika Kodaňské školy a postkodaňská škola

Teorie sekuritizace podle Kodaňské školy si získala jak množství zastánců tak také kritiků.²⁰ Proti teorii se vymezují autoři jako například Andrew Moravcsik, který o tom pojednává ve svém díle *Něco shnilého ve státě dánském?*.²¹ Kritikou Kodaňské školy se dále zabývají především autoři Balzacq a Stritzel. Zároveň tito autoři teorii sekuritizace ve svých dílech dále rozvíjejí.

Balzacq tvrdí, že pokud je bezpečnost podle Kodaňské školy definována jako řečový akt, tak to v konečném důsledku snižuje bezpečnost na konvenční postup jako je například manželství nebo sázka. Proto Balzacq chápe sekuritizaci jako pragmatickou praxi, ve které jak mluvčí, tak posluchač vzájemně interagují. V tomto ohledu Balzacq navrhuje také začít brát v potaz strategické cíle a tím tak sekuritizaci povýšit nad její normativní nastavení.²² Slovo bezpečnost nesměruje podle Balzacqa k objektivní realitě, je to vlastní působení na rozšíření toho, že sděluje sama postupy zhmotněných diskurzů existencionální hrozby, kterou podporují politické elity.²³ Něco se stane bezpečnostním problémem skrze diskurzivní politiku.²⁴ Sekuritizace je úspěšná když sekuritizující aktér a publikum dosáhnou společného strukturovaného vnímání zákazonosného vývoje společnosti.²⁵

Stritzel kritizuje oblast empirické analýzy v podání Kodaňské školy. Prvním problémem, je podle něj to, co má být analyzováno. Podle Stritzela by měla být analyzována společenská, politická, historická a diskurzivní dynamika. Na rozdíl od Kodaňské školy, která si za cíl analýzy klade pouze mluvnickou strukturu úspěšného nebo klíčového řečového aktu. Druhým problémem je otázka, kdy skutečně můžeme hovořit o sekuritizaci. Tento problém má dva aspekty. Za první, kdy přesně jsou sekuritizační kroky úspěšné a kdy jsou to pouze sekuritizační kroky. Za druhé, kdy

---

²⁰ WAISOVÁ, Šárka. Od národní bezpečnosti k mezinárodní bezpečnosti: Kodaňská škola na křižovatce strukturálního realismu, anglické školy a sociálního konstruktivismu. *Mezinárodní vztahy* [online]. 2004, vol. 39, no. 3, s. 81 [cit. 2017-05-07].

²¹ MORAVCSIK, Andrew. Is something rotten in the state of Denmark? Constructivism and European integration. *Journal of European Public Policy* [online]. 1999, vol. 4, no. 6, s. 669-681 [cit. 2017-07-27]. DOI: 10.1080/135017699343531. ISSN 13501763.80-903333-6-2

²² BALZACQ, T. The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations* [online]. 2005, vol. 11, no. 2, s. 172 - 174 [cit. 2017-05-07]. DOI: 10.1177/1354066105052960. ISSN 1354-0661.

²³ BALZACQ, Thierry. *Securitization theory: how security problems emerge and dissolve*. 1. vyd. New York: Routledge, 2011, s. 11. ISBN 978-0-415-55628-6.

²⁴ BALZACQ, Thierry. *Securitization theory: how security problems emerge and dissolve*. 1. vyd. New York: Routledge, 2011, s. 1. ISBN 978-0-415-55628-6.

²⁵ BALZACQ, Thierry. *Securitization theory: how security problems emerge and dissolve*. 1. vyd. New York: Routledge, 2011, s. 12. ISBN 978-0-415-55628-6.

přesně se něco posouvá za hranici normální politiky a stává se z toho výjimka. Kodaňská škola se zabývá myšlenkou, kde je hranice mezi normální politikou a právě touto výjimkou, nestanovuje ovšem přesná kritéria, pro to, kdy byla překročena hranice normálnosti.²⁶

Stritzel dále rozvíjí teorii sekuritizace následovně. Bezpečnost je strukturované pole, ve kterém jsou někteří aktéři umístěny do pozice, kde mohou na základě společností obecně akceptovanými hlasy definovat bezpečnost.²⁷ Aktér nemůže být tak významný jako společenský aktér a řeč nemůže mít dopad na společenské vztahy bez situace, která je vytvoří jako významné. Je to jejich zakořeněnost v sociálních vztazích významu a moci, která konstituuje oba aktéry a řečový akt. Podle Stritzela výkonná síla textů, které hovoří o hrozbě, může napomoci konstituovat nebo změnit stávající diskurz. Ovlivňování procesu definování významu je vždy poznamenáno úkonem překladu jistého textu, který hovoří o hrozbách do existujícího diskurzu. Čím je větší kompatibilita proneseného textu a existujícího diskurzu a čím lepší je poziční moc sekuritizačního aktéra, tím jednodušší je pro něj založit preferovaný individuální text jako dominantní narativ pro společnost.²⁸

---

²⁶ STRITZEL, Holger. *New security challenges: securitization theory and the localization of threat*. 1. vyd. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014, s. 34-36. ISBN 978-1-137-30756-9.

²⁷ STRITZEL, Holger. *Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond*. *European Journal of International Relations* [online]. 2007, vol. 13, no. 3, s. 366 [cit. 2017-05-07]. DOI: 10.1177/1354066107080128

²⁸ STRITZEL, Holger. *Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond*. *European Journal of International Relations* [online]. 2007, vol. 13, no. 3, s. 370 [cit. 2017-05-07]. DOI: 10.1177/1354066107080128.

2 Metodologie

Pro tuto bakalářskou práci byla zvolena kvalitativní metoda analýzy textů, konkrétně tedy diskurzivní analýza. Vzhledem k tomu, že v rámci teorie sekuritizace je sekuritizace definována jako řečový akt²⁹, je kvalitativní metoda diskurzivní analýzy vhodným nástrojem ke zkoumání tohoto tématu.

2.1 Diskurz a diskurzivní analýza

K popisu metody diskurzivní analýzy je nejdříve zapotřebí definovat diskurz jako takový. Diskurzy jsou specifická zobrazení konkrétních předmětů a způsoby, kterými jsou konkrétní předměty prezentovány. Právě tyto praktiky a zobrazování utváří významy konkrétních objektů, ustanovují identity těchto objektů a zakládají společenské vztahy mezi nimi.³⁰ Diskurz můžeme definovat také jako komplexní svazek postupně vzájemně propojených jazykových úkonů, které se projevují uvnitř společenských vztahů.³¹ Pro tuto bakalářskou práci je také klíčové říci, že diskurz je zhmotněný v textu.³² Za texty nepovažujeme pouze primárně psané texty ale také přepisy projevů a dalších mluvených vyjádření.³³ Diskurz je dále definovaný jako konkrétní pohled na jazyk v praxi³⁴ a také jako konkrétní způsob prezentování určité části obecného světa.³⁵ V rámci diskurzu je jazyk strukturovaný podle rozdílných schémat, které lidé při svých výrocích užívají rozdílně v rozdílných oblastech společenského života. Diskurzivní analýza je potom tradičně definována jako sada metod a teorií pro zkoumání běžně používaného jazyka ve společenském kontextu.³⁶ Diskurzivní analýza se také zaměřuje na sociální interakce. Především jazykové

---

²⁹ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 37. ISBN 80-903333-6-2

³⁰ CAMPBELL, David. Poststructuralism. In: Tim DUNNE, Milja KURKI a Steve SMITH. *International Theories: Discipline and Diversity*. 4. vyd. ,Oxford: Oxford university press, 2016, s. 226. ISBN 9780198707561

³¹ STRITZEL, Holger. *New security challenges: securitization theory and the localization of threat*. 1. vyd. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014, s. 41. ISBN 978-1-137-30756-9.

³² BALZACQ, Thierry. *Securitization theory: how security problems emerge and dissolve*. 1. vyd. New York: Routledge, 2011, s. 1. ISBN 978-0-415-55628-6.

³³ FAIRCLOUGH, Norman. *Discourse and social change*. 1. vyd. Repr. Cambridge: Polity Press, 1992, s. 272. ISBN 978-074-5612-188.

³⁴ FAIRCLOUGH, Norman. *Analysing diskurze: Textual analysis for social research*. 2. vyd. London: Routledge, 2004, s. 17. ISBN 0-415-25892-8

³⁵ FAIRCLOUGH, Norman. *Analysing diskurze: Textual analysis for social research*. 2. vyd. London: Routledge, 2004, s. 2. ISBN 0-415-25892-8

³⁶ BENEŠ, Vít. Diskurzivní analýza. In: Petr DRULÁK. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 94. ISBN 978-80-7367-385-7.

interakce a prokázání jejich skrytých klíčových faktorů v systému společenských vztahů stejně tak jako skryté efekty, které mohou být za konkrétním sociálním systémem.³⁷ Primárním cílem diskurzivní analýzy je analyzovat vznik významu textů, které jsou specifikovány rozdílnými sociálními kontexty.³⁸

V této práci jsem k analýze konkrétních diskurzů objevujících se v rámci parlamentních debat o odstupu SRN od jaderné energie, nejdříve přečetla všechny tyto konkrétní debaty, zaznamenané ve stenoprotokolech, z období od března do června 2011. Z těchto textů jsem poté vybrala konkrétní výroky zastupující jednotlivé diskurzy a kategorizovala konkrétní vyjádření o odstupu od jaderné energie a provozu jaderných elektráren dle jednotlivých stran, zastoupených v roce 2011 v parlamentu.

2.2 Výběr korpusu textů

Pro potřeby diskurzivní analýzy byl vybrán korpus textů k analýze. Zdrojem pro korpus textů byl webový archiv německého parlamentu³⁹ Byly vybrány stenoprotokoly z období od 11. března do 9. června 2011, ve kterých se hovořilo o problematice jaderných elektráren a odstupu od jaderné energie. Texty byly vybrány v období od jaderné havárie ve Fukušimě, to znamená od 11. března 2011, po schválení odstupu od jaderné energie v červnu roku 2011. Toto časové období bylo vymezeno za účelem analýzy diskurzu v parlamentních debatách, který vedl ke schválení odstupu od jaderné energie. Analyzována byla vyjádření všech pěti německých parlamentních stran (CDU/CSU, FDP, SPD, Die Linke, Die Grüne – v práci dále jako Zelení), které byly členy německého parlamentu v roce 2011.

2.3 Limity výzkumu

Za limity tohoto výzkumu můžeme považovat to, že jsou vzhledem k možnému rozsahu bakalářské práce byly analyzovány pouze parlamentní vyjádření nikoli mediální debata a vyjádření dalších nestátních aktérů jako jsou například obchodní komory a průmyslové svazy. V této bakalářské práci předpokládám, že právě zájmy těchto nestátních aktérů jsou komunikovány skrze politické strany.

---

³⁷ FAIRCLOUGH, Norman. *Discourse and social change*. 1. vyd. Repr. Cambridge: Polity Press, 1992, s 5. ISBN 978-074-5612-188.

³⁸ BALZACQ, Thierry. *Securitization theory: how security problems emerge and dissolve*. 1. vyd. New York: Routledge, 2011, s. 40. ISBN 978-0-415-55628-6.

3 Sociopolitický kontext – vývoj jaderné energetiky v SRN

V této kapitole je popsán sociopolitický kontext vývoje jaderné energetiky a užívání jaderných elektráren ve Spolkové republice Německo.

3.1 Postoje politických stran k jaderné energetice od roku 1949 do března roku 2011

Postoje politických stran SPD, Zelení, CDU/CSU, FDP, a Die Linke se od vzniku SRN do března roku 2011 k užívání jaderné energie vyvíjely různě. Strana SPD právě od vzniku SRN použití jaderné energie k mírovým účelům podporovala. Po havárii v Černobylu v roce 1986 svůj přístup k provozu jaderných elektráren změnila a zaujala postoj proti užívání jaderné energie. Zelení si svůj protijaderný postoj udrželi od svého vzniku až do roku 2011 a dále. Strana Zelení vznikla z protijaderného hnutí v 80. letech, z čehož také vyplývá jejich protijaderný postoj. Strana CDU/CSU od vzniku SRN až do března roku 2011 podporovala užívání jaderné energie. K odstupu od jaderné energie se stavěla odmítavě a byla to právě CDU/CSU, která byla stranou ve vládě v roce 2010 při prodlužování doby chodu jaderných elektráren o dalších 8-14 let. Svoji odmítavou pozici k odstupu od jaderné energie ovšem v roce 2011 po jaderné havárii ve Fukušimě v Japonsku naprosto změnila a sama kancléřka Angela Merkelová ze strany CDU stála u schválení programu odstoupení od jaderné energie (Atomausstieg) v čele německé vlády.⁴⁰ Stejně tak Angela Merkelová stála o půl roku dříve, na podzim roku 2010 u schválení již výše zmíněného prodloužení doby provozu jaderných elektráren v SRN v čele německé vlády. Strana FDP se jednoznačně vymezovala pro užívání jádra až do událostí ve Fukušimě v roce 2011. Strana Die Linke se proti jaderné energii vyjadřovala již před jadernou havárií ve Fukušimě a svou odmítavou rétoriku si ponechala i po havárii ve Fukušimě. Události ve Fukušimě

---

³⁹ Deutscher Bundestag. *Merkel fordert Atomausstieg "mit Augenmaß"* [online]. Berlin: Bundestag, 2011 [cit. 2017-27-03]. Dostupné z:

https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2011/33753604_kw11_regierungserklaerung_japan/204868

⁴⁰ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 18. ISBN 978-802-4631-868.

znamenal v debatě o užívání jaderných elektráren dospění ke konsenzu mezi těmito politickými stranami a to odstoupení od užívání jaderné energie.⁴¹

3.2 Historický vývoj debaty o jaderné energii v SRN

Téma jaderné energie a jaderných elektráren je nedílnou součástí vývoje německé politiky po 2. světové válce. V prvních desetiletích bylo užívání jaderné energie k mírovým účelům vnímáno kladně jako zajištění levných a spolehlivých dodávek energie.⁴² Německý kancléř v letech 1949-1963 Konrad Adenauer argumentoval hospodářským potenciálem pro vzestup SRN.⁴³ Až do počátku 70. let 20. století měla jaderná energetika podporu veřejnosti.⁴⁴ To se však postupně začalo měnit.

3.2.1 Události, které ovlivnily debatu o jaderných elektrárnách a jaderné energetice

Celou debatu o provozu jaderných elektráren v SRN ovlivnily především nehody jaderných elektráren. V roce 1979 to byla nehoda v jaderné elektrárně Three Mile Island v USA, v roce 1986 havárie jaderné elektrárny Černobyl v tehdejším Sovětském svazu a poslední jaderná havárie ve Fukušimě v roce 2011. Po havárii jaderné elektrárny Three Mile Island se tedy v německém parlamentu poprvé objevila myšlenka, že se SRN bude muset obejít bez jaderné energie. Rok poté vznikají Zelení, což vnímání jaderných elektráren veřejností jako něčeho negativního ještě umocňuje.⁴⁵ V roce 1966 byla v SRN poprvé spuštěna zkušební elektrárna v bavorském Grundremmingenu.⁴⁶ O tom, že politickým tématem se jaderná energetika stala až od 70. let 20. století, může

---

⁴¹ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 18. ISBN 978-802-4631-868.

⁴² NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 14. ISBN 978-802-4631-868.

⁴³ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 15. ISBN 978-802-4631-868.

⁴⁴ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 14. ISBN 978-802-4631-868.

⁴⁵ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 18. ISBN 978-802-4631-868.

⁴⁶ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 14. ISBN 978-802-4631-868.

sloužit příklad demonstrací proti výstavbě jaderného reaktoru v Brokdorfu, která byla plánovaná již od 60. let. Vlna protestů proti výstavbě elektrárny se zvedla až v roce 1973. Právě kvůli demonstracím a obsazení místa výstavby protestujícími byla v roce 1977 stavba oficiálně ukončena.⁴⁷ Dále byla debata o provozu jaderných elektráren v rámci reakce na ropný šok v roce 1973. SRN se začala zaměřovat na hledání nových zdrojů pro výrobu energie, především proto, aby nebyla tolik závislá na dovozu ze zahraničí a jádro se zdálo jako ideální varianta. Vláda se v této době stále vyjadřovala pro užívání jaderné energie. V tomto období se ovšem část občanů začíná vymezovat proti jaderným elektrárnám a ve společnosti se obecně začala řešit environmentální témata.⁴⁸

Ze skupin, které vystupovaly proti získávání energie z jádra, vznikla v roce 1980 politická strana Zelení.⁴⁹ V roce 1983 se poprvé objevují v parlamentu a primární náplní jejich programu je proti jaderná politika. Havárie v jaderné elektrárně Černobyl opět snížila podporu veřejnosti vůči jaderným elektrárnám a pro odstup od jádra se vyjádřilo i SPD. V roce 1989 toto téma upozadilo téma sjednocení SRN a NDR. V roce 1998 začala Schröderova koalice (SPD a Zelení) poprvé připravovat podmínky pro odstoupení od jaderné energie. Tento krok koalice učinila i přesto, že podíl jaderných elektráren na energetickém mixu SRN v roce 1998 byl 30%.⁵⁰ V roce 1999 byl schválen návrh zákona, ve kterém bylo, že provozní doba jaderných elektráren bude omezena na následujících 30 let plus tříleté přechodné období.⁵¹ 11. 6. 2001 došlo k dohodě mezi vládou a energetickými koncerny a byl tak položen základ zákona o odstoupení od jaderné energie. Byl schválen Zákon k nařízenému ukončení průmyslové výroby elektrické energie za pomoci jádra, který vyšel v platnost v roce 2002.⁵² To znamenalo zákaz výstavby nových reaktorů.⁵³ V roce 2009 vláda Angely

---

⁴⁷GLASER, Alexander. From Brokdorf to Fukushima: The long journey to nuclear phase-out. Bulletin of the Atomic Scientists [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 14[cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464357.

⁴⁸NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 17. ISBN 978-802-4631-868.

⁴⁹NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 17. ISBN 978-802-4631-868.

⁵⁰ GLASER, Alexander. From Brokdorf to Fukushima: The long journey to nuclear phase-out. Bulletin of the Atomic Scientists [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 16[cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464357.

⁵¹ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 69. ISBN 978-802-4631-868.

⁵² NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 72. ISBN 978-802-4631-868

Merkelové přišla se změnami v konceptu odstoupení od jaderné energie. Již v koaliční smlouvě se strany CDU/CSU a FDP dohodly na prodloužení provozu jaderných elektráren. Koalice se zároveň zavázala, že zvýší podíl obnovitelných zdrojů do roku 2020 na 18% a tímto také navázala na dohodu EU z roku 2007 tzv. 20-20-20, kdy má být podíl obnovitelných zdrojů v energetickém mixu minimálně 20%. V roce 2010 byl schválen nový koncept, podle kterého měl být provoz jaderných elektráren prodloužen o dalších 8-14 let. Zákon byl schválen, ale kvůli jaderné havárii ve Fukušimě nebyl realizován.⁵⁴ Prodloužená doba užívání jádra měla finančně pomoci SRN se vstupem do éry obnovitelných zdrojů a to díky dalším příjmům pro stát z daní odváděných z jaderného paliva. Podle tohoto zákona musí energetické koncerny platit od roku 2011 za každý gram použitého jaderného paliva.⁵⁵

3.3 Od Fukušimy do schválení odstupu od jaderné energie

K jaderné havárii jaderné elektrárny Fukušima došlo 11. března 2011. K této události došlo téměř 25 let po havárii v Černobyli.⁵⁶ K prvnímu bezpečnostnímu opatření došlo v SRN již tři dny po havárii ve Fukušimě a to 14. března 2011. Spolková vláda nechala pozastavit na tři měsíce rozhodnutí o prodloužení doby, kdy elektrárny měly fungovat. 15. března 2011 bylo vydáno tři měsíční moratorium neboli jaderné moratorium, na základě kterého měly být dočasně vyloučeny z provozu nejstarší jaderné reaktory.⁵⁷ Moratorium bylo nezávazné a záleželo pouze na zemských úřadech a koncernech provozující jaderné elektrárny, zda elektrárny z provozu vyřadí nebo ne.⁵⁸ Další opatření bylo zavedeno šest dní po havárii, tedy 17. března 2011. Na základě zemských kontrolních orgánů byl pozastaven provoz všech jaderných elektráren, které byly postaveny v 70. a dříve než v 70. letech, i přesto, že koncerny si vypnutím elektráren způsobily ekonomické ztráty. Bylo pozastaveno sedm nejstarších

---

⁵³ GLASER, Alexander. From Brokdorf to Fukushima: The long journey to nuclear phase-out. Bulletin of the Atomic Scientists [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 17[cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464357.

⁵⁴ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 74. ISBN 978-802-4631-868.

⁵⁵ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 75. ISBN 978-802-4631-868.

⁵⁶ SCHREURS, Amanda. The politics of phase –out. Bulletin of the Atomic Scientists [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 30[cit. 2017-03-26]. DOI: 10. 1177/0096340212464359.

⁵⁷ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 77. ISBN 978-802-4631-868.

jaderných reaktorů, které byly před jadernou havárií v provozu.⁵⁹ Provoz jaderných elektráren byl pozastaven do té doby, než byla prozkoumaná všechna případná rizika, která by mohla bezpečnost elektráren ohrozit.⁶⁰

V polovině dubna 2011 svolala v té době úřadující kancléřka Angela Merkelová setkání skupiny „Energiegipfel“ neboli setkání politických špiček, které se zabývaly právě tématem jaderné energie a jaderných elektráren. Setkali se ministerští předsedové spolkových zemí, spolkový ministr pro životní prostředí a další zástupci hospodářství.⁶¹ 28. dubna 2011 byl veden dialog relevantních skupin z oblasti hospodářství, obnovitelných zdrojů, přírodních a společenských věd a také zástupců nevládních organizací.⁶² 22. května 2011 byla stanovena Etická komise pro zásobování energie (Ethikkommission für Energieversorgung). 27. května 2011 přichází první oficiální rozhodnutí a to, že odstavené jaderné elektrárny v březnu 2011 se již do provozu nevrátí.⁶³ Komise přišla se závěrem, že bezpečnostní standardy v německých jaderných elektrárnách jsou na vysoké úrovni, ale bezpečnostní problém se objevil v tom, že sedm nejstarších jaderných reaktorů na území SRN nebylo zabezpečeno proti nárazu letadla.⁶⁴ Téměř po třech měsících po jaderné havárii ve Fukušimě, tedy 6. června 2011 došlo ke schválení návrhu zákona o odstoupení od využívání jaderné energie a nové energetické koncepce SRN s názvem⁶⁵ „Nová německá energetická koncepce – směřování do roku 2050 bezpečnou, dosažitelnou a šetrnou k životnímu prostředí“.⁶⁶ Došlo k rozhodnutí odstavit ze svého energetického mixu jadernou energii do roku

---

⁵⁸ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 78. ISBN 978-802-4631-868.

⁵⁹ GLASER, Alexander. From Brokdorf to Fukushima: The long journey to nuclear phase-out. Bulletin of the Atomic Scientists [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 13[cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464357.

⁶⁰ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 77. ISBN 978-802-4631-868.

⁶¹ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 78. ISBN 978-802-4631-868.

⁶² NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 79. ISBN 978-802-4631-868.

⁶³ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 81. ISBN 978-802-4631-868.

⁶⁴ SCHREURS, Amanda. The politics of phase – out. Bulletin of the Atomic Scientists [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 37[cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464359.

⁶⁵ Deutscher Bundestag. *Merkel fordert Atomausstieg "mit Augenmaß"* [online]. Berlin: Bundestag, 2011 [cit. 2017-27-03]. Dostupné z:

https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2011/33753604_kw11_regierungserklaerung_japan/204868

⁶⁶ SCHEJBALOVÁ, Barbora a Filip ČERNOCH. Atomausstieg: The withdrawal of Germany from nuclear energy and its impact on energy security and the diversification of energy supply. International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs [online]. 2013, vol. 22, no. 3, s. 2 [cit. 2017-03-27].

2022 a do roku 2050 ji nahradit a zároveň doplnit v energetickém mixu z 50% obnovitelnými zdroji.⁶⁷ Poslanci hlasovali v poměru 513 hlasů pro odstoupení od jaderné energie a 79 hlasů proti odstoupení od jaderné energie. Bylo rozhodnuto, že v roce 2022 všech sedmnáct jaderných reaktorů bude vyřazeno z provozu.⁶⁸ Poslední reaktor bude odstaven 31. prosince 2022⁶⁹

---

⁶⁷Deutscher Bundestag. *Merkel fordert Atomausstieg "mit Augenmaß"* [online]. 2011 [cit. 2017-27-03]. Dostupné z: https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2011/33753604_kw11_regierungserklaerung_japan/204868

⁶⁸DETLEF, Jahn a Sebastian KOROLCZUK. German Exceptionalism: the end of nuclear energy in Germany!. *Environmental Politics* [online]. 2012, vol. 21, no. 1, s. 162 [cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1080/09644016.2011.643374.

⁶⁹ROSSNAGEL, Alexander a Anja HENTSCHEL. The legalities of a nuclear shutdown. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 56 [cit. 2017-03-27]. DOI: 10.1177/00963464361

4 Diskurzivní analýza

Tato kapitola je diskurzivní analýzou parlamentních debat v období od března do června 2011 v SRN. Typické mluvnické struktury sekuritizačního aktu mohou být formálně vysvětleny jako řada tvrzení, varování a požadavek, který je typicky podpořen důkazem a důvodem pro tvrzení nebo varování.⁷⁰ Stritzel uvádí čtyři kontextualizované sekuritizační kroky, které jsou nutné k sekuritizačnímu pohybu a které se objevují v textu. Za první tvrzení – kontextualizované tvrzení o hrozbě, za druhé varování – kontextualizovaný popis následků nečinnosti proti nebezpečí, za třetí požadavek – kontextualizovaný popis akčního plánu a za čtvrté utvrzující obsah – kontextualizovaná prezentace důkazů a důvodů.⁷¹

4.1 Bezpečnostní diskurz

V tomto oddíle je analyzováno, jak zástupci jednotlivých stran v německém parlamentu v období od března do června 2011 hovoří o tématu bezpečnosti v rámci odstupu od jaderné energie v SRN. Bezpečnost je podle Balzacqa definována jako společenský konstrukt hmotné hrozby lidem, státu nebo kultuře. Hrozby mohou být sekuritizovány sekuritizačními kroky, které jsou ospravedlněny kontextem.⁷² Výpovědi jsou rozděleny do tří základních kategorií. Za první jaderná havárie ve Fukushima jako historický mezník, za druhé lidská bezpečnost na prvním místě, za třetí neovladatelnost a nepředvídatelnost jaderných elektráren. Jednotlivé kategorie jsou dále děleny podle jednotlivých politických parlamentních stran.

---

⁷⁰ STRITZEL, Holger. *New security challenges: securitization theory and the localization of threat*. 1. vyd. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014, s. 48. ISBN 978-1-137-30756-9.

⁷¹ STRITZEL, Holger. *New security challenges: securitization theory and the localization of threat*. 1. vyd. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014, s. 49. ISBN 978-1-137-30756-9.

⁷² BALZACQ, Thierry. The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations*. 2005, vol. 11, no. 2, s.: 171-201. DOI: 10.1177/1354066105052960. ISSN 1354-0661.

4.1.1 Fukušima jako mezník

4.1.1.1 CDU/CSU

Ve výročí strany CDU/CSU najdeme časté označení havárie ve Fukušimě jako mezníku nebo zlomu. To logicky vyplývá v kontextu politiky strany v oblasti jaderné energie a jaderných elektráren před havárií ve Fukušimě v březnu 2011, kdy se změnila z pro jaderného postoje, který CDU/CSU zastávala v průběhu období od vzniku SRN až do dne, kdy došlo k havárii ve Fukušimě. Již několik dní po havárii ve Fukušimě označila předsedkyně strany a zároveň německá kancléřka Angela Merkelová v roce 2011 havárii ve Fukušimě za mezník pro celý svět.

„Dámy a pánové, události v Japonsku neznamení neuvěřitelnou katastrofu jen pro Japonsko. Tyto události jsou mezníkem pro celý svět, Evropu a také pro Německo.“⁷³

Označení mezník poukazuje na to, že nejen v SRN ale i v celé Evropě a v celém světě nebude nic jako dřív v oblasti bezpečnosti užívání jaderné energie a jaderných elektráren. Naznačuje, že v Německu se bude muset něco změnit. Dále často ve svých prohlášeních opakuje, že na událostech z Fukušimy je možné vidět, že i ve vyspělém státě jako je Japonsko, které je vyspělá hospodářská a průmyslová země na úrovni SRN a stejně tak technologie, která byla použita při výstavbě a provozu jaderných elektráren je na vysoké úrovni, může dojít k nehodě.

„Dění v Japonsku nicméně ukázalo, že události, které byly doposud považovány pouze za možné scénáře, mohou skutečně nastat.“⁷⁴

I další členové strany CDU/CSU s pojetím Angely Merkelové Fukušimy jako mezníku nebo také zlomu ve svých projevech souhlasí. Někteří dodávají, že se objektivně nezměnila bezpečnost jaderných elektráren, ale změnilo se pouze to, jak jsou vyhodnoceny rizika jaderných elektráren. Právě po událostech ve Fukušimě je možné si připustit, že takovéto nehody jaderných elektráren a katastrofy se mohou

---

⁷³ Meine Damen und Herren, die Ereignisse in Japan bedeuten nicht allein für Japan eine unfassbare Katastrophe. Sie sind ein Einschnitt für die ganze Welt, für Europa, auch für Deutschland. - PP1

⁷⁴ Die Vorkommnisse in Japan haben jedoch gezeigt, dass Ereignisse auch jenseits der bisher berücksichtigten Szenarien eintreten können. - PP2

přihodit. Fukušima může být brána jako důvod pro přehodnocení způsobu analýzy bezpečnostní situace v jaderných elektrárnách.

„Objektivně se bezpečnostní situace v jaderných elektrárnách v Německu po událostech v Japonsku bez pochyby nezměnila. To, co se změnilo, je vyhodnocení rizik.“⁷⁵

Pojetí Fukušimy jakožto mezníku znamená zaměření se na budoucnost a její bezpečnost, která právě po této události může být z bezpečnostního hlediska jaderných elektráren ohrožena a s ní i životní úroveň občanů Německa. A právě proto, by měl být přístup k jaderné energii přehodnocen.

„Také na tuto otázku musíme odpovědět v nadcházející diskuzi, neboť my všichni chceme v budoucnu žít v této zemi v bezpečí a na vysoké životní úrovni.“⁷⁶

Budoucí energetická koncepce by měla být především bezpečná ale také úsporná a cenově dostupná. Německo by mohlo být první zemí, která doopravdy dokáže přejít na užívání elektrického proudu z obnovitelných zdrojů a stát se tak vzorem pro ostatní státy. V následující citaci je tento elektrický proud vyprodukovaný obnovitelnými zdroji pojmenován jako elektrický proud budoucnosti.

„Můžeme jako první průmyslová země světa zvládnout obrat k elektrickému proudu budoucnosti.“⁷⁷

4.1.1.2 FDP

Společně s CDU/CSU byla FDP v roce 2011 ve vládnoucí koalici. I u této strany se objevuje označení událostí v Japonsku ve Fukušimě jako mezníku. Stejně tak jako CDU/CSU, změnila FDP po událostech ve Fukušimě svůj politický postoj k užívání jaderné energie k mírovým účelům, kvůli snížení bezpečnosti jaderných elektráren a možnému ohrožení budoucnosti. Události ve Fukušimě označují zástupci FDP jako zlom, a proto vláda vyhlásila tříměsíční jaderné moratorium a snížila tak

---

⁷⁵ Die objektive Sicherheitslage für Kernkraftwerke in Deutschland hat sich auch nach den Ereignissen in Japan ohne Zweifel nicht geändert. Was sich geändert hat, ist die Bewertung des Restrisikos. - PP3

⁷⁶ Auch auf diese Fragen müssen wir in der anstehenden Diskussion Antworten eben, denn wir Allen auch in Zukunft in diesem Land in Sicherheit leben – und das mit einer hohen Lebensqualität. - PP3

⁷⁷ Wir können als erstes Industrieland der Welt die Wende zum Zukunftsstrom schaffen. - PP10

ohrožení bezpečnosti v SRN. Je podle nich ovšem nutné celou záležitost dostatečně prozkoumat a podle toho dále vyvodit závěry.

„Japonsko a bezpečnost jsou pro nás zlomem. Proto je správné se zastavit a promyslet to, a nejen jednoduše říct: Pokračujte! To my neříkáme a myslím si, že tohle neříká nikdo; jinak bychom to bývali špatně projednávali. Proto děláme moratorium.“⁷⁸

Jaderná havárie ve Fukušimě je dále pojatá stranou FDP jako závažný problém, ke kterému se musí postavit čelem, aby v budoucnu mohla být zajištěna bezpečnost v SRN. Jejich rétorika ovšem není zdaleka tak radikální ve srovnání s ostatními stranami, i přesto, že označují události za mezník v oblasti užívání jaderných elektráren. Strana FDP chce nejdříve celou situaci analyzovat a až poté vydat závazné rozhodnutí ohledně celkového odstoupení SRN od jaderné energie. V následující citaci hovoří o tom, že musíme znát příčiny a dopady jaderné havárie ve Fukušimě, pokud z této havárie mají být vyvozeny konkrétní závěry.

„My všichni jsme se zavázali k tomu, Vy osobně také, poučit se z havárie reaktoru ve Fukušimě. Musíme znát příčiny a dopady, jestliže z toho chceme vyvozovat závěry týkající se bezpečnosti jaderných zařízení v Německu.“⁷⁹

4.1.1.3 SPD

Také v rétorice SPD můžeme zaznamenat označení událostí a jaderné havárie ve Fukušimě jako mezníku. Přístup SPD k označení Fukušimy jako zlomového bodu je poněkud radikálnější než přístup předchozích dvou stran. Vzhledem k postoji SPD k užívání jaderné energie, který je již od 80. let 20. století negativní. SPD přirovnává 11. března 2011 k 11. září 2001 a označuje tak 11. března 2011 za nové 11. září 2001. 11. září 2001 celosvětově změnilo svět v oblasti bezpečnosti. Tímto prohlášením

---

⁷⁸ Japan wird mit Sicherheit auch für uns eine Zäsur bedeuten. Deshalb ist es richtig, innezuhalten, nachzudenken und nicht einfach zu sagen: Weiter so! Das sagen wir nicht; ich glaube, das sagt niemand; sonst wären wir schlecht beraten. Deshalb machen wir ein Moratorium. - PP4

⁷⁹ Wir alle haben uns dazu verpflichtet –Sie selbst auch-, aus dem Reaktorunglück in Fukushima Lernen zu ziehen. Wir müssen die Ursachen und die Wirkungsketten kennen, wenn wir daraus Schlussfolgerungen für die Sicherheit der kerntechnischen Anlage in Deutschland ziehen. - PP3

označují jaderné elektrárny za bezpečnostní hrozbu v tom nejvyšším měřítku. Události ve Fukušimě by měly změnit celý svět.

„Možná nejsem jediný, kdo si u záběrů zachycující tyto dny vzpomněl na 9/11. Ten den přinesl tisíce obětí a je symbolem pádu Západu. Tenkrát jsme věděli, že od té hodiny nebude svět stejný. S hrůzou a zděšením sledujeme nové zprávy z Japonska a podle toho, jaké zprávy přebíráme a dostáváme, se ukazuje, že v porovnání s 9/11 je tato katastrofa katastrofou ve zpomaleném záběru. Dny, kdy nemáme jistotu, jaké opravdu budou následky této strašlivé havárie. Ale i v těchto dnech nejistoty tušíme, že svět nebude stejný jako předtím. To, co jsme prožili, je bez pochyby katastrofa apokalyptických rozměrů, katastrofa provázena neuvěřitelnou lítostí a smrtí, katastrofa, která zajisté radikálním způsobem zpochybňuje jistoty minulosti.“⁸⁰

V této citaci se snaží ukázat paralelu a označit tak události ve Fukušimě jako naprosto zásadní a vyvolat v obyvatelích podobné pocity tragičnosti, které měli lidé v USA a nejen v USA 11. září 2001. Tyto pocity řečník SPD zesiluje používáním slov jako apokalyptický, katastrofa a radikální zpochybnění minulosti. Pojetí SPD Fukušimy jako mezníku v dějinách a přirovnání událostí 11. března 2011 k 11. září 2001 nebylo ojedinělé, jak prokazuje následující citace.

„Momentálně jsme svědky toho, že nepravděpodobné se stalo skutečností. Právě ty události, které jsou nepředvídatelné, způsobují často rozhodující změny v našem světě. Zažili jsme to 11. září 2001. Nikdo s takovýmto ohrožením nepočítal. Nyní to zažíváme

---

⁸⁰ Vielleicht bin ich nicht der Einzige, der sich bei den Bildern dieser Tage an 9/11 erinnert fühlt. An diesem Tag gab es Tausende von Opfern, ein Symbolbauwerk des Westens stürzte in sich zusammen. Wir wussten damals von dieser Stunde an: Die Welt wird nichtdieselbe sein. Was wir in Japan mit Grauen und Entsetzen den stündlich neuen Nachrichten – so auch jetzt wieder – und Bildern entnehmen, zeigt: Das ist im Vergleich zu 9/11 eine Katastrophe in geradezu quälender Zeitlupe – Tage ohne Gewissheit über die wirklichen Dimensionen dieser schrecklichen Folgen. Doch ahnen wir in diesen Tagen der Ungewissheit: Auch dieses Mal wird die Welt danach nicht dieselbe sein. Was wir erleben, ist ganz ohne Zweifel eine Katastrophe apokalyptischen Ausmaßes, eine Katastrophe mit unfassbarem Leid und Tod, eine Katastrophe, die Gewissheiten aus der Vergangenheit radikal infrage stellt. - PP2

*s Japonskem. My sami, my, kteří jsme neustále bojovali proti jaderným elektrárnám a snažili jsme se zakázat jejich užívání, jsme s tímto nepočítali, my jsme ani nechtěli počítat s tím, že může dojít tak rychle k nehodě takového rozsahu.*⁸¹

Zde jsou jaderné elektrárny označeny za bezprostřední nebezpečí a to i pro ty, kteří jsou proti nim. Podle tohoto výroku je po událostech ve Fukušimě ohroženo celé lidstvo nebezpečím z jaderných elektráren.

4.1.1.4 Die Linke

I parlamentní stranou Die Linke byly události ve Fukušimě označeny jako mezník. Konkrétně se o těchto událostech vyjadřují jako o mezníku v historii průmyslově-kapitalistické společnosti, kdy průmyslově-kapitalistická společnost je úmyslně zdůrazněná vzhledem k levicovému zaměření Die Linke. Toto označení můžeme vidět v následující citaci.

*„Události ve Fukušimě jsou mezníkem v historii průmyslově – kapitalistické společnosti.”*⁸²

Toto označení Fukušimy jako mezníku v historii průmyslově – kapitalistické společnosti se objevuje v dalších projevech od dalších členů strany Die Linke. V této citaci je užívání jádra, ať už k mírovým nebo vojenským účelům, označeno jako naprosté zlo. Je zde použito označení otevření Pandořiny skříňky, která je jednoznačně ve společnosti spojena s tím, že právě otevření Pandořiny skříňky způsobilo sestup zla na zem. A právě k tomuto je přirovnán samotný počátek užívání jaderné energie.

„Události v Japonsku jsou mezníkem v historii průmyslově – kapitalistické společnosti. Ve třicátých letech minulého století dospěl poprvé německý fyzik

---

⁸¹ Im Moment erleben wir, dass das Unwahrscheinliche das Seltene alltäglich geworden ist. Gerade die Ereignisse, die nicht vorhersahbar sind, bewirken in unserer Welt oft die entscheidenden Veränderungen. Wir haben das am 11. September 2011 erlebt. Kein Mensch hat je mit einer solchen Gefährdung gerechnet. Jetzt haben wir das Japan belebt. Selbst wir, die immer schon gegen Atomkraftwerke gekämpft und uns gegen die Nutzung der Atomkraft eingesetzt haben, haben nicht damit gerechnet-wir haben nicht damit rechnen wollen-, dass es so schnell zu einem Störfall diese Ausmaße kommen kann. - PP3

⁸² Die Vorkommnisse in Fukushima sind eine Zäsur, ein Zivilisationsbruch in der Geschichte des industriell-kapitalistischen Zeitalters. – PP3

v laboratorním experimentu k umělému vyvolání jaderného štěpení. Pandořina skříňka byla otevřena. ⁸³

Další pojetí Fukušimi jako mezníku je pohled na předešlé jaderné havárie jako na dostatečné varování před možnou katastrofou. Dále se zde snaží ukázat, že i sebemenší domněnka, která nasvědčuje tomu, že jaderná energie by mohla znamenat bezpečnost je neadekvátní.

„Jestliže nehoda Harrisburgu a havárie Černobylu nebyly doposud brány dostatečně vážně, nehoda v Japonsku nás tragickým způsobem přesvědčila o tom, že úhel pohledu na německé a japonské jaderné elektrárny jako na bezpečné je nesprávný. ⁸⁴

4.1.1.5 Zelení

Argumentace parlamentní strany Zelení není v tomto bodě v porovnání s ostatními stranami příliš silná. To může souviset s hlavním tématem, kterým se strana zabývá a proč také vznikla a to odstup od jaderné energie a uzavření jaderných elektráren. Zelení havárii ve Fukušimě pojmají jako zlom pro jejich politiku. Snaží se na následujícím výroku ukázat, že pro ně toto dění není žádná nečekaná událost. I přesto, že pro jejich politické postoje by to zlom znamenat nemělo. Jadernou havárii ve Fukušimě označují mezníkem pro lidstvo.

„Tato nehoda je zásadním mezníkem, který pociťuje i lidstvo. ⁸⁵

4.1.2 Neovladatelnost a nepředvídatelnost jaderných elektráren

4.1.2.1 CDU/CSU

Ve výrocih poslanců CDU/CSU najdeme označení užívání jaderné energie a jaderných elektráren v důsledku jaderné havárie jako neovladatelné. Představitelé

---

⁸³ Das Ereignis in Japan ist eine Zäsur, ein Zivilisationsbruch in der Geschichte des industriell-kapitalistischen Zeitalters. In den 30er-Jahren des letzten Jahrhunderts gelang es deutschen Physikern im Laborversuch, die erste künstliche radioaktive Kernspaltung auszulösen. Die Büchse der Pandora war geöffnet. - PP2

⁸⁴ Wenn auch bisher die Störfälle von Harrisburg und der Unfall in Tschernobyl offenbar nicht ernst genug genommen worden seien, sei man durch die Vorfälle in Japan "auf tragische Weise" davon überzeugt worden, dass die Sichtweise, deutsche oder japanische Atomkraftwerke könnten sicher sein, falsch sei. - PP2

⁸⁵ Dieser Unfall ist eine tiefe Zäsur; die Menschen empfinden das so. - PP2

CDU/CSU hovoří o neovladatelnosti jak v souvislosti s lidským selháním, tak v souvislosti s přírodními vlivy.

„Fukušima v Japonsku má jinou dimenzi. My zcela jasně a přesně vidíme problémy ovladatelnosti této technologie.“⁸⁶

V následující citaci je vysvětleno, v čem byla havárie ve Fukušimě podle CDU/CSU odlišná od předchozích jaderných havárií, které se staly. Je zde zdůrazněno, že i ve vysoce technologicky vyspělém Japonsku, je možné, aby lidé neovládli ničivou sílu jaderné energie a nedokázali tak předejít jaderné havárii. A právě z toho důvodu by si měla vzít SRN ze situace v Japonsku příklad, a i přesto že bezpečnostní standardy německých jaderných elektráren byly do té doby stranou CDU/CSU považovány za dostačující, jadernou havárií ve Fukušimě se ukázalo, že žádné tyto německé bezpečnostní standardy podobné těm japonským rozhodně dostačující nejsou.

„Kdo alespoň jednou viděl, jak se ve Fukušimě zoufale snaží ochladit reaktory mořskou vodou, aby zabránili uprostřed zděšení něčemu ještě děsivějšímu. V případě Fukušimy musíme brát na vědomí, že dokonce ve vysoce technologicky vyspělé zemi jako je Japonsko, není jaderná energie ovladatelná.“⁸⁷

Jak ukazuje následující citace, zástupci strany CDU/CSU vybízejí k tomu, aby si v SRN vzali příklad ze situace ve Fukušimě, která jasně prokázala, že jaderná energie, respektive jaderné elektrárny mohou být neovladatelné a může dojít i k lidskému selhání a vzhledem k těmto okolnostem by měla být tato bezpečnostní situace u jaderných elektráren v SRN prověřena.

„V současnosti nemusíme vycházet z toho, že japonské jaderné elektrárny jsou pro nás nebezpečím. Faktem také je, že v našich jaderných elektrárnách máme rozdílnou bezpečnostní situaci. Nicméně musíme dál trvat na tom, aby v kontextu selhání techniky

---

⁸⁶ Fukushima in Japan hat eine andere Dimension. Wir sehen ganz klar und deutlich die Probleme bei der Beherrschbarkeit dieser Technologie. - PP3

⁸⁷ Wer auch nur einmal die Schilderungen an sich heran lässt, wie in Fukushima verzweifelt versucht wurde, mit Meerwasser die Reaktoren zu kühlen, um inmitten des Schreckens noch Schrecklicheres zu verhindern, der erkennt:

v Japonsku, kde pravděpodobně sehrálo roli i lidské selhání, byla situace v Německu prověřena. ⁸⁸

Další citace prezentuje neovladatelnost jaderných elektráren i v případě přírodních vlivů a katastrof. I přesto, že existují u jaderných elektráren vysoké bezpečnostní standardy, může přijít přírodní katastrofa, která nemůže být technikou ani lidskými faktory nijak zadržena. K nehodě došlo v technologicky vyspělém Japonsku a právě kvůli tomuto by si měla vzít SRN ze situace v Japonsku příklad. I přesto, že bezpečnostní standardy německých jaderných elektráren byly ze strany CDU/CSU považovány za dostačující, opět se zde po jaderné havárii ve Fukušimě objevuje apel na to, že německé bezpečnostní standardy podobné jako ty japonské rozhodně dostačující nejsou a mělo by minimálně dojít k jejich prověření.

„Ted' je ovšem postižena jaderná elektrárna v Japonsku, ve vysoce průmyslově vyspělé společnosti. To takzvaně možné riziko se ve Fukušimě ukázalo být reálným. Bezpečnostní opatření a bezpečnostní rezervy byly v Japonsku nedostatečné. Musíme z těchto událostí vyvodit důsledky. Možná rizika musí být po událostech v Japonsku nově vyhodnocena i v našich jaderných elektrárnách. Bezpečnost musíme nově vyhodnotit a ověřit ji rozšířenými bezpečnostními kritérii. ⁸⁹

4.1.2.2 FDP

Argumentace FDP v této kategorii neovladatelnosti není oproti dalším kategoriím a jiným stranám příliš významná, nic méně také se v parlamentních debatách objevuje. Neovladatelnost je ovšem v následující citaci zmíněna nepřímou. I za předpokladu dodržení všech bezpečnostních standardů jaderných elektráren se mohou na základě vnějších vlivů odehrát události, které mohou vyústit až ke katastrofě. I

In Fukushima haben wir zur Kenntnis nehmen müssen, dass selbst in einem Hochtechnologieland wie Japan die Risiken der Kernenergie nicht sicher beherrscht werden können. - PP10

⁸⁸ Fakt ist, dass wir zurzeit nicht davon ausgehen müssen, dass von den japanischen Kernkraftwerken eine Gefahr für uns ausgeht. Fakt ist, dass wir nicht in einem Erdbebengebiet wohnen. Fakt ist auch, dass wir in unseren Kraftwerken eine andere Sicherheitslage haben. Aber wir müssen uns trotzdem Zeit nehmen, um die Situation in Deutschland vor. – PP3

⁸⁹ Jetzt aber ist in Japan ein Kernkraftwerk betroffen, das in einem hochindustrialisierten Land steht. Das sogenannte Restrisiko hat sich in Fukushima als reales Risiko erwiesen. Die Sicherheitsannahmen und die Sicherheitsreserven in Japan sind nicht ausreichend gewesen. Aus diesen Ereignissen müssen wir Konsequenzen ziehen. Das Restrisiko

přesto, že zástupci FDP jsou přesvědčení, že v zásadě jsou německé jaderné elektrárny bezpečné, připouští zde i možnost, že jisté bezpečnostní rezervy, které by bylo třeba zlepšit, existují.

„I když bude provoz jaderné elektrárny schválen jako bezpečný, svou roli mohou na reaktoru sehrát i vnější vlivy, které povedou ke katastrofě. Musíme se proto poučit z Fukušimy. Přestože jsme toho názoru, že německé jaderné elektrárny jsou v provozu bezpečné a vždycky byly, musíme také uznat, že bezpečnostní rezervy reaktorů jsou zjevně menší, než jsme byli přesvědčeni“⁹⁰

4.1.2.3 SPD

Strana SPD pokračuje s argumentací neovladatelnosti a nepředvídatelnosti jaderné energie a jaderných elektráren. Argumentace strany je v této kategorii poměrně radikální. Jadernou energii a elektrárny označují za nevyzpytatelnou a právě proto se může stát likvidační. V následující citaci je období po havárii ve Fukušimě označováno jako konec jaderné éry. Můžeme zde vidět snahu o označení, že není jiná možnost, než aby došlo k odstupu od jaderné energie. Objevuje se tvrzení, že byly vyvráceny dva základní předpoklady, které mohly alespoň vést k domnění, že jaderné elektrárny mohou být do určité míry bezpečné. Tyto dva základní předpoklady jsou, že technika nikdy neselže a také že lidé jsou neomylní.

„Právě zažíváme konec jaderné éry. To se projevilo skrze dva silné předpoklady: První, že technika nikdy neselže a druhý, že lidé nikdy neselžou a především, že se tak nestane současně. Hořce jsme se poučili z toho, že oba tyto základní předpoklady jaderné éry jsou nepravdivé, že technika funguje vždycky a že lidé nikdy

---

auch unserer Kraftwerke muss nach den Ereignissen in Japan neu bewertet werden. Wir müssen die Sicherheit neu bewerten und mit ergänzten Maßstäben prüfen. - PP5

⁹⁰ Selbst wenn ein Kernkraftwerk im genehmigten Betrieb sicher betrieben werden kann, kann es äußere Einwirkungen auf den Reaktor geben, die zur Katastrophe führen. Deshalb müssen wir Lehren aus Fukushima ziehen. Auch wenn wir der Meinung sind, dass die deutschen Kernkraftwerke im laufenden Betrieb sicher sind und es auch immer waren, müssen wir erkennen, dass die Sicherheitsreserven der Reaktoren offensichtlich kleiner sind, als wir uns das vorgestellt haben. - PP5

neselžou. Nebudeme předstírat, že rizika jaderné technologie se poprvé projevila v Japonsku.“⁹¹

Je jedno, co je spouštěčem jaderné havárie, ať je to lidské nebo technické selhání či přírodní katastrofa, všechny tyto tři varianty mají stejně zničující následky. Dále je zdůrazněno, že právě SPD je strana, která řešení odstupu od jaderné energie prosazuje již delší dobu, nikoliv až po jaderné havárii ve Fukušimě.

„Je jedno, jestli může být jaderná havárie způsobena přírodní katastrofou, technickým nebo lidským selháním nebo selháním systému v zemi. Možné následky jaderné energie byly známy. Odstup od jaderné energie, od této neovladatelné technologie, bylo tenkrát jediné správné řešení a je tomu tak i dnes.“⁹²

V další citaci je zdůrazněno, že již události před Fukušimou byly podle strany SPD klíčové vě změně politiky. V případě SPD to byla právě havárie v Černobyli, co změnilo jejich přesvědčení. Zdůrazňují, že právě tato nehoda by už měla konečně všechny politické strany přesvědčit o tom, že jaderná energie není lidmi ovladatelná.

„Dámy a pánové, ne Japonsko, ne Fukušima způsobily změnu v politice. Byla to neštěstí před Japonskem, která ukázala, že tohle je vysoce riziková technologie, která koneckonců není lidmi kontrolovatelná.“⁹³

4.1.2.4 Die Linke

I v rétorice strany Die Linke se objevuje označení neovladatelnosti v souvislosti s jadernou energií. Jak ukazuje první citace, je zdůrazněno, že užívání jaderných elektráren znamenají nejistotu a nebezpečí pro lidstvo. Tato rétorika opět vede k tomu, že užívání jaderné energie je označeno jako zničující.

---

⁹¹ Wir erleben gerade das Ende des Atomzeitalters. Es war gekennzeichnet durch zwei tiefe Überzeugungen: erstens, dass die Technik nie versagt, und zweitens, dass der Mensch nie versagt, und vor allen Dingen, dass nicht beides zum gleichen Zeitpunkt passiert. Wir haben bitter lernen müssen, dass diese beiden Grundannahmen des Atomzeitalters falsch sind: Weder funktioniert die Technik immer, noch versagen Menschen nie. Tun wir nicht so, als würden uns die Risiken der Atomtechnologie erstmals in Japan vor Augen geführt. - PP2

⁹² Es ist egal, ob eine Atomkatastrophe durch eine Naturkatastrophe, durch technisches oder menschliches Versagen oder durch ein systemisches Versagen in einem Land ausgelöst werden kann. Man wusste, welche Folgen die Atomenergie haben kann. Der Ausstieg aus der Atomenergie, aus dieser nicht beherrschbaren Technologie, ist damals die einzig richtige Antwort gewesen, und sie ist es auch heute. - PP5

„Jedinou jistotou jaderných elektráren je jejich nejistota a obrovské nebezpečí pro lidstvo.“⁹⁴

Právě proto, že lidé jsou chybující ve svém počínání a tudíž jaderná energie nemůže být kontrolovatelná, musí být upozaděny všechny ostatní témata ve společnosti před odstupem od jaderné energie, protože pokud lidé budou žít v tak obrovském nebezpečí, může se stát, že na ostatních věcech už nebude záležet, protože právě toto může být naprosto zničující pro celé lidstvo.

„Energetické užívání jaderné energie zůstává nejistým procesem, protože lidé jsou konec konců omylní a u obojího jak u plánování, tak u provádění změn, ve svém jednání chybují.“⁹⁵

V následující citaci je explicitně řečeno, že všechny události jako jsou pády letadel, přírodní katastrofy a teroristické útoky jsou nepředvídatelné incidenty, proti kterým je nutné zřídit ochranu.

„Potřebujeme ochranu proti pádům letadel, potřebujeme ochranu proti přírodním katastrofám, potřebujeme ochranu proti teroristickým útokům, pokud chceme v naší zemi užívat jaderné elektrárny, nemůžeme ztrácet čas.“⁹⁶

4.1.2.5 Zelení

Zelení také hovoří o nepředvídatelnosti a neovladatelnosti jaderných elektráren. V následující citaci připomíná pro vzbuzení emocí konkrétní události, které se odehrávaly ve Fukušimě při jaderné havárii. Také ukazuje havárii ve Fukušimě jako důkaz toho, že jaderná energie a jaderné elektrárny mohou být neovladatelné, i v demokratickém zřízení a vysoce technologicky vyspělé zemi jako je Japonsko. Jediný

---

⁹³ Meine Damen und Herren, nicht Japan, nicht Fukushima war der Lernort für Politik. Es waren die Unglücke vor Japan, die gezeigt haben, dass dies eine Hochrisikotechnologie ist, die letztlich von den Menschen nicht beherrschbar ist. - PP6

⁹⁴ Das einzig Sichere an der Atomkraft sind die Unsicherheit und die gigantische Gefährdung der Bevölkerung. - PP2

⁹⁵ Die energetische Nutzung von Atomenergie bleibt ein unsicheres Verfahren, denn Menschen sind nun einmal fehlerhaft und zwar sowohl bei der Planung als auch bei der Umsetzung von Dingen, sie sind fehlerhaft in ihrem Handeln. - PP3

⁹⁶ Wir brauchen Schutz vor Flugzeugabstürzen, wir brauchen Schutz vor Naturkatastrophen, wir brauchen Schutz vor Terrorangriffen, wenn kann wir in unserem Land Atomkraft nutzen. Wir dürfen keine Zeit verlieren. - PP3

způsob jak se zbavit této neovladatelnosti a zároveň tedy se zbavit tohoto nebezpečí je definitivní odstoupení od jaderné energie.

„Tato nehoda nenastala ve ztroskotaném systému jako byl dřívější Sovětský svaz, ale ve vysoce technologicky vyspělém Japonsku. My všichni sedíme vyděšení a šokovaní před televizními obrazovkami a přihlížíme tomu, jak se bezmocně snaží zchladit reaktory vodou z vodních hadic a z vrtulníků. Ta bezmoc ukazuje vlastně jen jedno: Tato technologie je neovladatelná a neodpouští žádnou chybu. Proto od ní musíme co nejrychleji odstoupit.“⁹⁷

Důvody pro odstup jsou podle strany Zelení jasné. U jaderné energie a jaderných elektráren není přípustné jakékoliv selhání, protože by mělo zničující následky a právě proto je nutné od ní odstoupit a zbavit se tak ohrožujícího nebezpečí v případě, že by došlo k chybě v lidském jednání či chybě technologické.

„Pro tento závazek máme důvod. Technika, u které není dovolené selhání, je neospravedlnitelná.“⁹⁸

4.1.3 Lidská bezpečnost na prvním místě

4.1.3.1 CDU/CSU

Ve výročí strany CDU/CSU se objevuje prohlášení, že bezpečnost obyvatel je pro spolkovou vládu v SRN na prvním místě. Je to pojmáno právě jako tvrzení, že bezpečnost německých občanů má nejvyšší prioritu pro vládu SRN, jak je uvedeno v následující citaci. V případě bezpečnostních opatření u jaderných elektráren není možné dělat jakékoli ústupky.

„V této situaci je bezpečnost jaderných elektráren a s tím i ochrana lidstva má vždy nejvyšší prioritu. V

---

⁹⁷ Der Vorfall hat sich jetzt nicht in einem untergehenden System wie der damaligen Sowjetunion, sondern im Hightechland Japan ereignet. Wir allen sitzen erschrocken und schockiert vor den Fernsehbildschirmen und sehen zu, wie man hilflos versucht, die Reaktoren mit Wasser aus Wasserschläuchen und von Hubschraubern aus zu kühlen. Die Hilflosigkeit zeigt doch eigentlich nur eines: Diese Technologie ist unbeherrschbar und sie verzieht keine Fehler. Deshalb müssen wir sie schnellmöglich hinter uns lassen. – PP3

⁹⁸ Für dieses Engagement haben wir einen Grund: Eine Technik, bei der nichts schiefgehen darf, ist nicht verantwortbar. - PP2

otázce bezpečnosti nesmíme a nemůžeme dělat žádné kompromisy. Tak to bylo, je, a tak to také zůstane. ⁹⁹

Pro bezpečnost vlastních občanů udělá německá vláda vše, co bude třeba udělat. SRN se z jaderné havárie poučí a bude uskutečňovat konkrétní kroky k tomu, aby zajistila ochranu německých obyvatel před nebezpečím jaderných elektráren.

„Poté vznikla nová situace, v rámci které musí být vyjednány změny. A my jsme je vyjednali. Obyvatelstvo v Německu pak může počítat s tímto: Vaše bezpečnost a vaše ochrana byla a má pro spolkovou vládu tu nejvyšší prioritu.“ ¹⁰⁰

Bezpečnost pro obyvatelstvo je v podání CSU/CDU jasně na prvním místě, v tomto konkrétním případě můžeme vidět snahu legitimizovat konkrétní vládní opatření po havárii ve Fukušimě.

„Toto moratorium není nic jiného než konkretizace našeho výroku „Bezpečnost na prvním místě.“ ¹⁰¹

4.1.3.2 FDP

Tato konkrétní kategorie není ve vyjádřeních FDP stěžejní, ale objevuje se. Z následující citace zástupce strany FDP vyplývá, že obyvatelstvo je u německých poslanců nejvyšší prioritou a pro lidskou bezpečnost musí být podniknuty konkrétní kroky, které zaručí bezpečnost pro obyvatele, která je zodpovědností všech zástupců v německém parlamentu.

„Nyní opakovaně slyším, že musíme brát starost o lidi vážně. Ano, starost o lidi je taky naše starost, oni jsou

---

⁹⁹ Jeder weiß das will ich hier noch einmal ganz deutlich sagen, dass ich die friedliche Nutzung der Kernenergie, als Brückentechnologie zumal, für verantwortbar und für vertretbar halte. Bei dieser Haltung ist aber die Sicherheit der Kernkraftwerke und damit der Schutz der Menschen immer oberstes Gebot. Bei der Frage der Sicherheit darf und kann es keine Kompromisse geben. Das war so, das ist so und das wird auch so bleiben. - PP4

¹⁰⁰ Dann haben wir eine neue Lage, dann muss gehandelt werden. Und wir haben gehandelt. Denn die Menschen in Deutschland können sich darauf verlassen: Ihre Sicherheit und ihr Schutz waren und sind für die Bundesregierung oberstes Gebot. - PP2

¹⁰¹ Dieses Moratorium ist nichts anderes als die Konkretisierung unserer Aussage „Sicherheit zuerst“. - PP2

*starostí každé naší kolegyně a kolegy tady v tomhle domě.*¹⁰²

4.1.3.3 SPD

I strana SPD hovoří o tom, že lidská bezpečnost by měla být na prvním místě, zároveň již naráží v následující citaci na to, že pokud energetické hospodářství přistoupí také na podmínky odstupu od jaderné energie, bude to historický úspěch.

*„Když toto bude energetickým hospodářstvím akceptováno, potom jste Vy, paní Merkelová, dosáhla historického úspěchu, potom jste Vy skutečně něco prosadila. Protože pak je jaderné hospodářství poprvé připraveno přijmout, že je ustanovováno, že jejich sedm jaderných reaktorů znamená nebezpečí pro obyvatele, pro tělo, život a zdraví. To by byl historický úspěch“*¹⁰³

SPD hovoří i o hrozícím nebezpečí pro další generace, které by současná generace neměla budoucí generaci odkázat. Mělo by dojít k řešení teď, protože dřív nebo později se bude muset začít řešit ohrožení současné generace stejně tak jako budoucí generace. To řešení je tedy odstup od jaderné energie a uzavření jaderných elektráren.

*„Jak může současná generace zodpovídat za to, že zanechá příští generaci zcela neřešitelný problém? Pokud se z tohoto dilematu dostaneme a další generace bude chtít vyřešit nebo minimálně bude chtít začít řešit rizika jaderných elektráren, musíme odstoupit od jaderné energie, a využívat pouze obnovitelné zdroje, pouze energeticky efektivní.“*¹⁰⁴

---

¹⁰² Nun höre ich immer wieder, wir müssten die Sorgen der Menschen ernst nehmen. Ja, die Sorgen der Menschen sind auch unsere Sorgen; sie sind die Sorgen jedes einzelnen Kollegen und jeder einzelnen Kollegin hier in diesem Haus. - PP2

¹⁰³ Wenn die Atomwirtschaft das akzeptiert, dann haben Sie, Frau Merkel, einen historischen Erfolg erzielt, dann haben Sie wirklich etwas durchgesetzt. Denn dann ist die Atomwirtschaft zum ersten Mal bereit, zu akzeptieren, dass festgestellt wird, dass von sieben ihrer Meiler eine Gefahr für die Bevölkerung, für Leib, Leben und Gesundheit ausgeht. Das wäre ein historisches Ereignis. - PP2

¹⁰⁴ Wie kann es die jetzige Generation verantworten, der nächsten Generation völlig unlösbare Probleme zu hinterlassen? – Wenn wir aus diesem Dilemma herauswollen und der nächsten Generation eine Antwort oder zumindest den Ansatz einer Antwort geben wollen, müssen wir raus aus der Atomenergie, rein in erneuerbare

4.1.3.4 Die Linke

Bezpečnost občanů je pro parlamentní stranu Die Linke prioritou a chtěla vyjednat kroky, které by vedly jen a jen k zajištění bezpečnosti občanů. To znamená odstoupení od jaderné energie a s tím spojené uzavření jaderných elektráren.

„Potom se lidé v Německu mohou spoléhat na následující: Vaše bezpečnost a vaše ochrana byla a je pro spolkovou vládu to nejdůležitější“¹⁰⁵

Jsou užité silné výrazy jako apokalyptická katastrofa pro obyvatelstvo, které naznačují zničující hrozbu při užívání jaderné energie a s tím i provoz jaderných elektráren pro občany SRN a mohla by vést až k naprostému konci nejen německých obyvatel ale lidstva vůbec.

„Vaše připomínky tady dokládají dost přesně, že musíme vycházet z toho, že v nejlepším případě jsou jaderné elektrárny jen trochu optimalizovány. Ale ani bezpečnostní optimalizace neposkytuje žádnou jistotu v tom, že nepřijde žádná pro obyvatelstvo apokalyptická katastrofa.“¹⁰⁶

Také je zde ukázáno, že občané doopravdy chtějí od jaderné energie odstoupit a považují ji za zničující hrozbu, a že k havárii k jaké došlo ve Fukušimě, může dojít i v SRN a to nikdo z nich zažít nechce.

„Otázkou je, jak se s tím bude zacházet po tříměsíčním moratoriu a jak to bude dál. Lidé očekávají jasnou pozici. Všichni chtějí odstoupit od jaderné energie, okamžitě a nevratně“¹⁰⁷

Tím, že se vládní koalice podle strany Die Linke neupřednostňuje lobbisty, kteří pracují v zájmu koncernů, se snaží ukázat, že bezpečnost obyvatelstva SRN opravdu

---

Energien, rein in Energieeffizienz – und das auch als Vorbild mit unserem Handeln auf internationaler Ebene zum Ausdruck bringen. - PP5

¹⁰⁵ Dann haben wir eine neue Lage, dann muss gehandelt werden. Und wir haben gehandelt. Denn die Menschen in Deutschland können sich darauf verlassen: Ihre Sicherheit und ihr Schutz waren und sind für die Bundesregierung oberstes Gebot. - PP3

¹⁰⁶ Ihre Bemerkungen hier belegen sehr deutlich, dass man davon ausgehen muss, dass bestenfalls die Kraftwerke ein bisschen optimiert werden. Aber auch Sicherheitsoptimierungen bieten keine Gewähr dafür, dass nicht apokalyptische Katastrophen auf die Bevölkerung zukommen. – PP2

berou vážně a je pro ně na prvním místě. A právě, proto, že i podle rétoriky Die Linke, zaprodaná vládní koalice CDU/CSU a FDP, jak ji Die Linke označují, bere tuto konkrétní událost jako hrozbu, je nutné od jaderné energie odstoupit.

„Dnes máme tu šanci dokázat, že ač pozdě, pro Japonky a Japonce příliš pozdě, přece můžeme vzít události z Japonska za své. Dnes můžeme ukázat, že německý parlament už nerozhoduje v zájmu jaderných lobbistů, ale v zájmu obyvatelstva naší země, čímž vysílá důležitý signál o Německu při řešení otázky bezpečnosti obyvatelstva naší země.“¹⁰⁸

4.1.3.5 Zelení

Odstup od jaderné energetiky je cílem strany Zelení již od jejího vzniku. Její rétorika není příliš konkrétní. V projevech strany Zelení je jasné, že nechce nic jiného než odstoupení od jaderné energie a spíše se zabývá tím, že odstoupení je nutné, aby bylo vyhověno německým občanům, kteří momentálně žijí v obavách o svůj život. Zároveň tedy žádají o podporu občanů a podporu parlamentu k záchraně bezpečnosti občanů a země.

„Můžeme vybudovat elektrické vedení, ale to jde jen za podpory občanů. V tomto smyslu Vás prosím: Odsouhlaste náš návrh.“¹⁰⁹

4.2 Ekonomický diskurz

V tomto oddíle je analyzováno, jak zástupci jednotlivých stran v německém parlamentu v období března až června 2011 hovoří o tématu odstupu od jaderné energie a tím také o uzavření jaderných elektráren v ekonomickém diskurzu. V ekonomickém diskurzu se objevuje pouze jedna kategorie a to energetické koncerny.

---

¹⁰⁷ Die Frage Word sein, wie Word nach dem dreimonatigen Moratorium damit umgehen und wie es weitergeht. Die Menschen erwarten klare Positionen. Sie Allen aus der Atomenergie aussteigen, und zwar unverzüglich und unumkehrbar. - PP3

¹⁰⁸ Heute haben wir die Chance, zu beweisen, dass wir spät – für die Japanerinnen und Japaner zu spät – Lehren aus Ereignissen ziehen können. Heute können wir beweisen: Der Deutsche Bundestag entscheidet nicht Langer im Interesse der Atomlobbyisten, sondern im Interesse der Bevölkerung unseres Landes und sendet zur Lösung einer Menschheitsfrage ein wichtiges Signal weit über Deutschland hinaus. – PP2

¹⁰⁹ Wir können die Stromnetze ausbauen. Aber das geht nur mit den Bürgerinnen und Bürgern. In diesem Sinne bitte ich Sie: Stimmen Sie unserem Antrag zu! - PP7

4.2.1 Energetické koncerny

4.2.1.1 CDU/CSU

CDU/CSU ve svých výročích deklaruje, že bezpečnost má přednost před veškerými ekonomickými náklady a zisky, bezpečnost je prioritou číslo jedna, pro jejich stranu a rozhodně ji nehodlá a nikdy nevyměnila za peníze či zisky energetických koncernů, které provozují jaderné elektrárny.

„Dokument k tématu jaderné energie, ve kterém CDU/CSU trvala jasně na tom, že bezpečnost má nejvyšší prioritu a bezpečnost stojí před každým ekonomickým rozhodnutím.“¹¹⁰

Dále vysvětlují, že chod elektráren chtěla strana prodloužit kvůli financování obnovitelných zdrojů a právě peníze z jaderných elektráren mohly pomoci uhradit náklady na výstavbu obnovitelných zdrojů. Nyní po havárii ve Fukušimě přicházejí s tvrzením, že peníze dostanou od jaderných koncernů v podobě poplatků za emise a proto by to pro národní hospodářství neměl být problém.

„Je také nesprávné, chtít nás tlačit ve směru jaderné lobby, ačkoliv já ten stranicko-politický kalkul, stojící v pozadí, samozřejmě dokážu pochopit. Nyní připouštím, že je tu rozdíl: Jasně jsme řekli, že jsme prodloužili dobu chodu, aby profinancovala výstavbu obnovitelných zdrojů. Protože najednou se tyto peníze, minimálně ty, co měly přijít z užívání jaderné energie, nevrátily a nakonec nám zůstávají už jen nevyřešené příjmy z emisí.“¹¹¹

---

¹¹⁰ Ich stelle fest, dass es ganz bestimmt kein Positionspapier der CDU oder der CSU zum Thema Kernenergie gibt, in dem nicht klar festgehalten ist, dass Sicherheit oberste Priorität hat und Sicherheit vor jeder ökonomischen Erwägung steht. - PP2

¹¹¹ Es ist also falsch, uns in Richtung der Atomlobby schieben zu wollen, wenngleich ich das parteipolitische Kalkül dahinter natürlich nachvollziehen kann. Nun räume ich ein, dass es einen Unterschied gibt: Wir haben klipp und klar gesagt, dass wir die Laufzeiten verlängern, um den Ausbau der erneuerbaren Energien gegenzufinanzieren. Darum bitte ich, uns abzunehmen, dass wir uns bei den Erwägungen, die wir jetzt machen müssen, ein bisschen schwertun, weil jetzt plötzlich dieses Geld – zumindest das, was aus der Nutzung der Kernenergie kommen sollte – wegbrechen wird und am Schluss nur noch die heute schon angesprochenen Einnahmen aus dem Emissionshandel übrig bleiben werden. - PP6

4.2.1.2 FDP

SPD tvrdí, že to, že energetické koncerny mají obrovské energetické zisky a bezpečnost byla „zaprodána“ je vina předchozí koalice Zelení a SPD.

„Poznámky ve vašem návrhu, že spolková vláda je roky jen loutkou energetických koncernů, můžu vztáhnout jen na zeleno-červenou vládu Fischer-Schröder, jinak by bylo Vaše tvrzení pouhou urážkou. Přemýšlejte prosím o tom, že Vy tímto hanobíte také tisíce zaměstnanců energetických podniků.“¹¹²

I v následující citaci tvrdí, že bezpečnost byla snížena na úkor peněz.

„Byla to červeno-zelená vláda, která v té době dala „bezpečnostní slevu“ producentům energií.“¹¹³

V následující citaci tvrdí, že to byla koalice Zelení a SPD, kdo uzavřel smlouvu s provozovateli jaderných elektráren, kde garantovala, že bezpečnostní filozofie zůstane po 20 let stejná a s tím samozřejmě i pořád stejné náklady na provoz elektráren a žádná další bezpečnostní opatření, která by mohla přinést další náklady.

„Vzpomínám si, že červeno-zelení udělali dohodu. Červeno – zelení uzavřeli smlouvu s provozovateli jaderných elektráren. V té stojí: „Odstoupíme od jaderné energie v časovém horizontu 20 let. K tomu garantujeme, že bezpečnostní filozofie a bezpečnostní úroveň jaderných elektráren zůstanou takové, jaké jsou dnes. Zdržíme jednotlivá opatření.“ To byla ta Vaše zvýšená ochranná opatření proti bezpečnosti jaderných elektráren.“¹¹⁴

---

¹¹² Die Bemerkung in Ihrem Antrag, dass die Bundesregierung seit Jahren nur Marionette der Stromkonzerne sei, kann ich nur auf die grün-rote Regierung Fischer/ Schröder beziehen, sonst wäre Ihre Behauptung einzig und allein eine Beleidigung und zugleich ein geistiger Tiefflug. Denken Sie bitte daran, dass Sie damit auch Tausende von Mitarbeitern der Energieunternehmen verunglimpfen. Vorbildlich ist da der einmütige Appell der Ethikkommission unter Klaus Töpfer, derartige Verunglimpfungen zu unterlassen. - PP 7

¹¹³ Auf den Vorwurf, der Atomausstieg sei ein "Deal im Hinterzimmer" gewesen, entgegnete Homburger, dass es die rot-grüne Bundesregierung gewesen sei, die seinerzeit "Sicherheitsrabatte" an die Hersteller gewährt habe. – PP6

¹¹⁴ Ich erinnere daran, dass Rot- Grün einen Deal gemacht hat. Rot-Grün hat einen Vertrag mit den Kernkraftwerksbetreibern abgeschlossen. Darin stand: Wir stimmen über einen Zeitraum von 20 Jahren aus. Dafür garantieren wir, dass die Sicherheitsphilosophie und, von wenigen Einzelmaßnahmen abgesehen, die sonstigen Sicherheitsniveaus der Kernkraftwerke so bleiben, wie sie heute sind. Das war Ihr schutzinger Deal gegen die Sicherheit von Kernkraftwerken. - PP3

4.2.1.3 SPD

„A to Vy jste, paní spolková kanclérko, udělala něco, co je nezodpovědné. Vy osobně jste vyměnila bezpečnost za peníze.“¹¹⁵

Ekonomická rétorika SPD především obsahuje tvrzení, že bezpečnost jaderných elektráren, tím pádem bezpečnost země byla vládní koalicí prodána jaderným koncernům, vyměněna za peníze a to už by se znovu nemělo opakovat, ať už jsou ekonomické náklady jakékoli, neměla by podle SPD být na jejich úkor snížena bezpečnostní úroveň jaderných elektráren.

„Bez paktování se Merkelové s jaderným hospodářstvím by byly staré rektory jako Biblis A nebo Neckarwestheim-1 už dlouho mimo síť. Tak jako minulý podzim, kdy bylo schváleno prodloužení provozní doby, požadovala opozice předchozí zkoušku každé jaderné elektrárny. Nicméně To spolková vláda odmítla. Navíc bezpečnostní kritéria jaderných elektráren byla na přání provozovatelů elektráren. Vy osobně jste vyměnila bezpečnost za peníze.“¹¹⁶

Opět označují nezodpovědnost koalice a upřednostnění ekonomických faktorů před bezpečnostní a zodpovědností za občany.

„Nakonec to bylo ještě horší: Vy z koalice jste přistoupili na dohodu a uzavřeli jste smlouvu, ve které jste omezili bezpečnostní odpovědnost čtyř největších koncernů na 500 milionů eur. Vy tuto dohodu plníte, ačkoli víte, že zlepšení jsou nutná. Toto je hraničním pochybením politiky.“¹¹⁷

---

¹¹⁵ Und da haben Sie, Frau Bundeskanzlerin, etwas gemacht, was unverantwortlich ist: Sie persönlich haben Sicherheit gegen Geld getauscht. - PP2

¹¹⁶ Ohne Merkels "Kumpanei mit der Atomwirtschaft" wären alte Meiler wie Biblis A oder Neckarwestheim-1 "schon längst vom Netz". Als im vergangenen Herbst die Laufzeitverlängerung "durchgepeitscht" worden sei, habe die Opposition eine vorhergehende Prüfung jedes einzelnen Kraftwerks gefordert. Dies habe die Bundesregierung jedoch abgelehnt. Zudem seien die Sicherheitsanforderungen an die AKWs "auf Wunsch der Betreiber außer Kraft gesetzt worden". Sie persönlich haben Sicherheit gegen Geld getauscht." - PP2

¹¹⁷ Eigentlich war es ja noch schlimmer: Sie von der Koalition haben nicht nur diese Argumente nicht bedrückt, sondern Sie haben noch eins daraufgesetzt: Sie sind einen Deal eingegangen und haben einen Vertrag geschlossen, in dem Sie die Haftung der vier großen Konzerne für Sicherheitsanforderungen auf 500

4.2.1.4 Die Linke

Ekonomický diskurz se v případě parlamentní strany Die Linke obrací především na zaprodání se německé spolkové vlády energetickým koncernům, a také na zvyšování cen za elektřinu. Tím, že dojde k odstupu od jaderné energie, budou moci klesnout i ceny energií, protože regulace cen za elektřinu v SRN už nebude v moci jaderné lobby.

„Já jsem to už jednou řekl a opakuji to: SPD a Zelení s odstoupením začali, což je zásluha, ale podmínky jste s jaderným lobby k tomuto účelu nevyjednali. Proč nemáte sílu jim jedenkrát říci, že spolkový parlament je zákonodárcem a ne jaderným lobby? Proč jste s nimi Vy všichni vyjednali jen nedostačující kompromis? Jak to, že to šlo? Řekněte přece pravdu: Šlo to proto, že čtyři jaderné koncerny získávají dodatečný profit ve výši 120 miliard eur.“¹¹⁸

Rétorika Die Linke je i v kontextu ekonomického diskurzu levicově zaměřená. Výroky jako od doby, co jsou dodávky energií privatizovány, jdou ceny nahoru. Dále slovo feudální naznačuje levicový směr jejich ideologie.

„Od té doby, co jsou dodávky energií privatizovány, jdou ceny nahoru. Koncerny volají jeden druhému a diskutují o tom. V této oblasti neexistuje přece žádný trh. My máme čtyři koncerny, které si feudálně rozdělily Spolkovou republiku Německo. I tady potřebujeme najít nějakou jinou cestu. Dál jde o otázku jurisdikce politiky a demokracie.“¹¹⁹

Millionen Euro begrenzt haben. Sie sind Ihnen bei den Sicherheitsanforderungen entgegengekommen, Sie wussten, das Nachbesserung notwendig sind. Sie wollten verhindern, dass sie in die Enge geängt Arden und diese Altmeiler abschalten müssen. Dies ist ein Versagen der Politik auf ganzer Linie. – PP3

¹¹⁸ Ich habe das schon einmal gesagt und wiederhole es: SPD und Grüne haben mit dem Ausstieg begonnen – das ist ein Verdienst –; aber die Bedingungen hierfür haben sie mit der Atomlobby ausgehandelt. Warum hatten Sie nicht die Kraft, ihr einmal zu sagen, dass der Bundestag der Gesetzgeber ist und nicht die Atomlobby? Aber weil Sie alles nur mit ihr ausgehandelt haben, war der Kompromiss so unzureichend. Worum ging es? Sagen Sie doch einmal die Wahrheit: Es ging darum, dass die vier Atomkonzerne einen zusätzlichen Profit in Höhe von 120 Milliarden Euro erzielen wollten. - PP4

¹¹⁹ Seitdem die Energieversorgung privatisiert ist, gehen die Preise nach oben. Die Konzerne telefonieren miteinander und besprechen das. Es gibt doch in diesem Bereich überhaupt keinen Markt. Wir haben vier Konzerne, die sich die Bundesrepublik Deutschland feudal aufgeteilt haben. Also brauchen wir auch hier einen anderen Weg. Wieder geht es um die Frage der Zuständigkeit der Politik und der Demokratie. Sie begreifen eine einfache Tatsache nicht: Der

Zdůrazňují profity koncernů, které i v průběhu ekonomické krize dosahovaly desítky miliard eur. A právě proto by mělo dojít k odstupu od jaderné energie, aby mohly být ceny elektrické energie sníženy a mohly být tedy i vytvořeny přívětivější ceny.

„Tyto čtyři koncerny generovaly profit přes 100 miliard eur od roku 2002. Jenom v období krize v roce 2009 to bylo 23 miliard euro, a v roce 2010 to bylo 30 miliard euro. Takové mají finanční rezervy! Musíte mít také jednu odvahu a trochu otočit, a sice skrz spravedlivé daně. To je to, co požadujeme. Samozřejmě musí investovat také spolek. Poprvé a také naposledy můžeme myslet na spotřebitele, a musíme to udělat správně: To znamená, že finančně silné hospodářství musí zavést sociální daň. Zastaralá struktura koncernů a trhově dominantní nastavení čtyř koncernů neznamenaají opravdovou energetickou změnu. Vláda dokázala, že je vydíraná.“¹²⁰

4.2.1.5 Zelení

I u strany Zelení můžeme vidět odůvodnění odstupu od jaderné energie kvůli tomu, že je to ekonomicky výhodné pro koncerny nikoli pro občany a stát. Právě odstup od jaderné energie by mohl podle nich snížit ceny elektrické energie, i přesto, že elektrická energie z obnovitelných zdrojů a vůbec jejich výstavba bude finančně náročná.

„Energetická změna je možná bez příliš vysokých nákladů a bez ohrožení bezpečnosti dodávek energií.“

Bundestag wird demokratisch gewählt; die Atomlobby wird nicht gewählt, die Chefs der Pharmaindustrie werden nicht gewählt, die Chefs der Banken werden auch nicht gewählt. - PP4

¹²⁰ die vier Konzerne über 100 Milliarden Euro Profit seit 2002 erwirtschaftet haben. Allein in der Krise im Jahr 2009 waren es 23 Milliarden Euro, und im Jahre 2010 waren es 30 Milliarden Euro. Solche finanziellen Reserven haben sie! Da müssen Sie einmal den Mumm haben und umgekehrt auch einmal ein bisschen abzocken, und zwar durch gerechte Steuern. Das ist das, was wir fordern. Selbstverständlich muss auch der Bund investieren. Erst ganz zuletzt darf man an die Verbraucherinnen und Verbraucher denken, und das muss angemessen geschehen: Das bedeutet, dass man finanziell schwachen Haushalten einen Sozialtarif gewähren muss. Viertens. Die überkommenen Konzernstrukturen und die marktbeherrschende Stellung der vier Stromkonzerne stehen einer wirklichen Energiewende entgegen. Die Regierung hat bewiesen, dass sie erpressbar ist. Jetzt erpressen die Konzerne erneut – mit einem Stopp der Zahlungen in den Ökofonds. Ich sage: Wer so erpresst, darf kein Verhandlungspartner sein. - PP6

*Občané se toho nesmí bát. Jediný, kdo musí mít strach, jsou energetické koncerny, které skrz energetickou změnu ztratí monopol, který teď ještě pořád mají a který jim dohoda dává. Nechaly zvyšovat už tak vysoké ceny za energii, jak jsme to zažili v minulém roce. Od roku 2005 ceny energie stouply o 40%. To souvisí s monopolem, ne s obnovitelnými zdroji.*¹²¹

4.3 Environmentální diskurz

V tomto oddíle je analyzováno, jak zástupci jednotlivých stran v německém parlamentu v období od března do června 2011 hovořili o tématu odstupu od jaderných elektráren v rámci environmentálního diskurzu. V environmentálním diskurzu se objevuje jedna kategorie a to jaderný odpad. O tomto tématu hovoří ve stenoprotokolech dvě parlamentní strany z pěti. Těmito stranami jsou CDU/CSU a Die Linke.

4.3.1 Jaderný odpad

4.3.1.1 CDU/CSU

Podle výpovědí strany CDU/CSU by mělo dojít k odstupu od jaderné energie a uzavření jaderných elektráren i z důvodu ukončení produkce jaderného odpadu a chránit tak nejen současnou generaci ale i budoucí.

*„Dámy a pánové, konečně se musíme posunout také v oblasti dalšího sporného tématu, a tím je likvidace radioaktivního odpadu. Tento úkol nemůže přetrvat do budoucna a utlačovat s ním budoucí generace.“*¹²²

---

¹²¹ Die Energiewende ist möglich, ohne zu hohe Kosten und ohne Gefährdung der Versorgungssicherheit. Die Bürger brauchen davor keine Angst zu haben. Die Einzigen, die Angst haben müssen, sind die Energiekonzerne; denn durch die Energiewende verlieren sie das Monopol, das sie jetzt noch haben und das ihnen den Freibrief gibt, die Energiepreise so hoch steigen zu lassen, wie wir es in den letzten Jahren erlebt haben: Seit 2005 sind die Energiepreise um 40 Prozent gestiegen. Das liegt am Monopol, nicht an den erneuerbaren Energien. - PP6

¹²² Meine Damen und Herren, schließlich müssen wir auch bei einem weiteren Streitthema endlich vorankommen: bei der Entsorgung von radioaktiven Abfällen. Es kann nicht sein, dass wir diese Aufgabe weiter in die Zukunft und damit auf zukünftige Generationen schieben. - PP2

4.3.1.2 Die Linke

Die Linke hovoří o nebezpečí jaderného odpadu ve vztahu k životnímu prostředí. Jaderný odpad je skladován v kontejneru, který může být narušen a může dojít k ohrožení životního prostředí.

„U dočasných úložišť odpadu je skladovací kontejner jedinou bariérou. Samotné kontejnery by měly stačit k ochraně životního prostředí před radioaktivním odpadem. To nemůžeme déle trpět.“¹²³

Jaderné elektrárny by měly být vyřazeny z provozu, aby nemohl být produkován další jaderný odpad, který by mohl ohrožovat životní prostředí.

„Kdo užívá jadernou energii, produkuje jaderný odpad, a sice v obrovském množství. Každý rok vzniká v německých jaderných elektrárnách kolem 400 tun vyhořelého paliva. To je vysoce radioaktivní. Japonsko nám ukazuje, že samo přechodně skladované palivo má potenciál pro tu nejhorší možnou nehodu.“¹²⁴

Vidíme zde jasný apel na to, že jaderný odpad nesmí být dále produkován za žádných okolností a s tím samozřejmě musí být uzavřeny i jaderné elektrárny.

„Nemůže být produkován žádný další jaderný odpad. Proto platí: Jaderné elektrárny uzavřít, a sice, všechny nezvratně a bez dalšího odkladu! Více jaderného odpadu nemůžeme a nesmíme povolit.“¹²⁵

4.4 Závěr

Ve stenoprotokolech se objevují celkem tři diskurzy, které vedly ke schválení odstupu od jaderné energie v SRN. Jsou to diskurzy bezpečnostní, ekonomický a environmentální, kdy bezpečnostní diskurz je jednoznačně nejvýznamnějším z nich.

---

¹²³ Bei Atommüllzwischenlagern ist der Lagerbehälter die einzige Barriere. Sie allein soll ausreichen, den hochradioaktiven Müll von der Umwelt abzuschirmen. Das dürfen wir nicht länger hinnehmen. - PP3

¹²⁴ Wer Atomkraft nutzt, produziert Atommüll, und zwar in riesigen Mengen. Jedes Jahr fallen in deutschen Atomkraftwerken rund 400 Tonnen abgebrannte Brennelemente an. Sie sind hochradioaktiv. Japan zeigt uns, dass selbst zwischengelagerte Brennelemente das Potenzial für einen GAU haben. - PP3

¹²⁵ Es darf kein weiterer Atommüll produziert werden. Deswegen gilt: AKW abschalten, und zwar alle umkehrbar und ohne weiteres Hinauszögern! Mehr Atommüll können und dürfen wir uns nicht leisten. - PP3

Tyto diskurzy jsou dále kategorizovány. Bezpečnostní diskurz je rozdělen celkem do tří kategorií. Dva zbylé diskurzy jsou vymezeny pouze jednou kategorií.

4.4.1 Závěr bezpečnostního diskurzu

Bezpečnostní diskurz je rozdělen do následujících tří kategorií. Za první Fukušima jako mezník, za druhé lidská bezpečnost na prvním místě a za třetí neovladatelnost a nepředvídatelnost jaderných elektráren. Konkrétní kategorie jsou pak dále rozděleny podle výroků jednotlivých stran, které byly v německém parlamentu v roce 2011. Objevuje se zde jisté rozdělení v jejich rétorice. Rétorika vládních stran v roce 2011, kterými jsou CDU/CSU a FDP, které se vyslovily pro konec jaderných elektráren v SRN právě až po jaderné havárii versus opoziční strany, kterými jsou SPD, Die Linke a Zelení, kteří jsou pro odstup již delší období, jak je popsáno v kapitole sociopolitický kontext – vývoj jaderné energetiky v SRN.

Rétorika CDU/CSU je v kategorii Fukušima jako mezník porovnání s ostatními stranami umírněná. Jaderná havárie ve Fukušimě je několikrát označena jako mezník v oblasti jaderných elektráren. Označují jaderné elektrárny za bezpečnostní hrozbu a také říkají, že je nutné odstoupit a to co nejdříve, ale i přesto je nutné situaci prověřit předtím, než budou podniknuty konkrétní kroky a to schválení definitivního odstupu od jaderné energie. Významný výrok je ten, že se podle strany CDU/CSU objektivně bezpečnostní situace jaderných elektráren v SRN nezměnila. Jediné, co se změnilo je vyhodnocení rizik jaderných elektráren. Tento výrok podporuje sekuritizaci tématu jaderných elektráren a odstupu od jaderné energie. Podle teorie sekuritizace hrozba nemusí být nutně zničující hrozbou, jde však o její prezentaci jako hrozbu existenční. Podobná tvrzení najdeme ve výrocích FDP, která stejně tak jako CDU/CSU užívá v porovnání s opozičními stranami umírněnou rétoriku. Naproti tomu rétorika opozičních stran užívá mnohem radikálnější výrazy. SPD označuje v několika svých výrocích události ve Fukušimě za nové 11. září 2001. Pokud je něco označeno za 11. září 2001, znamená to, že je to významné ohrožení bezpečnosti, které si žádá konkrétní kroky a rychlé jasné řešení problému. Strana Die Linke užívá také poměrně radikální argumenty a označuje jaderné elektrárny za ohrožení bezpečnosti. Dále ve svých projevech uplatňuje jejich stranickou levicovou ideologii. Jako příklad promítnutí jejich levicové stranické ideologie do výroků o odstupu od jaderných elektráren uvádím označení historický mezník v průmyslově kapitalistickém věku, který se v případě strany Die Linke objevuje v jejich projevech vícekrát. Poměrně citově zabarvený výrok

je také označení počátku využití štěpení jádra jako otevření Pandořiny skříňky. V souvislosti s Pandořinou skříňkou existuje asociace s příchodem zla na zemi. Další strana, která se v rámci bezpečnostního diskurzu vyjadřuje, je strana Zelení. Přestože na základě tématu nebezpečí jaderných elektráren celá strana vznikla¹²⁶, není jejich rétorika k tomuto tématu příliš významná a rozhodně není oproti ostatním parlamentním stranám nijak radikální. Snaží se v jejich výročí spíše dále rozvinout svá tvrzení o nutnosti odstoupení od užívání jaderné energie, které strana zastává již od jejího vzniku. V kategorii neovladatelnosti a nepředvídatelnosti jaderných elektráren se všechny parlamentní strany shodují na tom, že jaderná energie je opravdu neovladatelná a nepředvídatelná. K jaderné havárii může dojít jak kvůli lidské chybě, tak technickému selhání nebo přírodní katastrofě a právě kvůli této nevyzpytatelnosti je nutné od jaderné energie odstoupit. V případě kategorie lidská bezpečnost na prvním místě se všechny parlamentní strany shodnou na tom, že právě bezpečnost lidstva v tomto konkrétním případě tedy německých občanů je nejvyšší prioritou pro německý parlament.

---

¹²⁶ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 17. ISBN 978-802-4631-868.

Následující tabulka shrnuje klíčová vyjádření jednotlivých stran v bezpečnostním diskurzu.

BEZPEČNOSTNÍ DISKURZ	CDU/CSU	FDP	SPD	DIE LINKE	ZELENÍ
1. Fukušima jako mezník	➤ události, které doposud byly pouze katastrofické scénáře, mohou opravdu nastat	➤ musíme se poučit z událostí ve Fukušimě a přijmout opatření	➤ přirovnání Fukušimy k 9/11/2001 – svět už nikdy nebude jako dřív	➤ civilizační zlom v historii průmyslově-kapitalistického věku	➤ významný mezník pro lidstvo
2. Nepředvídatelnost a neovladatelnost jaderných elektráren	➤ vyspělá země a došlo k neovladatelnému selhání	➤ nevypočitatelné vnější vlivy mohou způsobit katastrofu	➤ konec jaderné éry – lidé i technika selhávají	➤ jediná jistota jaderných elektráren je jejich nejistota	➤ technologie jaderných elektráren neodpouští chyby
3. Lidská bezpečnost na prvním místě	➤ ochrana lidstva má nejvyšší prioritu	➤ starost o lidi je nejdůležitější povinností	➤ jaderné elektrárny ohrožují lidstvo – současnou i budoucí generaci	➤ jaderné elektrárny jsou apokalyptickou katastrofou pro lidstvo – žádná jistota	➤ vláda se kvůli občanům musí zbavit nebezpečí v podobě jaderných elektráren

V celém bezpečnostním diskurzu se promítá označení jaderných elektráren a užívání jaderné energie jako zásadní ohrožení bezpečnosti, tedy existenční hrozby, která žádá konkrétní řešení, které zajistí bezpečnost v SRN.

4.4.2 Závěr ekonomického diskurzu

Ekonomický diskurz se ve výpovědích objevuje v souvislosti s energetickými koncerny, které provozují jaderné elektrárny. Jde o zisky energetických koncernů, zvyšování cen elektřiny a snižování bezpečnostních standardů kvůli vyšším ziskům energetických koncernů. U jednotlivých parlamentních stran se jejich rétorika liší. Opět se zde promítá rozdělení na strany, které byly ve vládě v roce 2011 a to CDU/CSU a FDP a opoziční strany SPD, Die Linke a Zelení.

CDU/CSU říkají, že bezpečnost má nejvyšší prioritu a přednost před ekonomikou. Snaží se ospravedlnit prodloužení provozní doby jaderných elektráren, které strana schválila v roce 2010, kdy pozvolnější odstoupení od jaderné energie a prodloužení doby provozu jaderných elektráren mohlo profinancovat vybudování obnovitelných zdrojů. Hovoří o tom, že až dojde k odstoupení od jaderné energie, získá vláda finance z placení emisí z provozu jaderných elektráren. FDP stejně tak hovoří o tom, že nemohou být upřednostněny zisky energetických koncernů na úkor bezpečnosti jaderných elektráren. SPD taktéž hovoří o tom, že výše zisků energetických koncernů provozující jaderné elektrárny nemohou být na úkor bezpečnosti jaderných elektráren, bezpečnosti SRN a jejího obyvatelstva. Die Linke hovoří také o výměně bezpečnosti za zisky koncernů, u kterých už nemůže být tolerováno jejich výsadní postavení na trhu a jejich zisky na úkor bezpečnosti. Uplatňují zde také svoji do jisté míry levicovou stranickou ideologii, kdy podle strany Die Linke musí dojít k omezení moci koncernů, protože se podle ní od dob privatizace zvyšují ceny elektřiny. V uzavření jaderných elektráren a tím oslabení energetických koncernů vidí potenciál pro snižování daní za elektřinu a snižování cen elektřiny. Zelení se odvolávají k omezování moci energetických koncernů, které bude znamenat konec zvyšování cen, také říkají, že energetické koncerny by neměly být těmi, kdo rozhodují. Ten kdo rozhoduje a vydává zákony v SRN je pouze vláda. V případě tohoto diskurzu vzniká konsenzus mezi politickými stranami. Politické strany se vzájemně obviňují, kdo za tuto situaci ohledně energetických koncernů vlastně může. Strany, které byly ve vládě v roce 2011 tedy CDU/CSU a FDP obviňují opoziční strany za růst moci energetických koncernů a dovolení zvyšování jejich zisků na úkor bezpečnosti a snižování tak bezpečnostních standardů jaderných elektráren a naopak opoziční strany v roce 2011 SPD, Die Linke a Zelení obviňují strany, které byly ve vládě, tedy CDU/CSU a FDP. I přesto se shodují na tom, že by mělo dojít k uzavření jaderných elektráren, k omezení energetických koncernů a tím k zvýšení bezpečnosti. Například strana Zelení také paradoxně tvrdí, že výstavba obnovitelných zdrojů bude znamenat snížení cen elektřiny, i přesto jak nákladná výstavba obnovitelných zdrojů je.

Následující tabulka shrnuje klíčová vyjádření jednotlivých stran v ekonomickém diskurzu.

EKONOMICKÝ DISKURZ	CDU/CSU	FDP	SPD	DIE LINKE	ZELENÍ
Energetické koncerny	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bezpečnost má přednost před ekonomikou, prodloužení provozní doby kvůli profinancování výstavby obnovitelných zdrojů energetickými koncerny 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ „bezpečnostní sleva“ ze strany červeno-zelené koalice ve prospěch zisků energetických koncernů 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ výměna bezpečnosti kancléřkou Merkelovou za peníze ve prospěch energetických koncernů 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ výměna bezpečnosti za zisky energetických koncernů ➤ od dob privatizace rostou ceny elektřiny – požadavek zavedení spravedlivých daní 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omezení koncernů znamená konec zvyšování cen za elektřinu ➤ ten, kdo rozhoduje a vydává zákony, nejsou energetické koncerny ale vláda

4.4.3 Závěr environmentálního diskurzu

V environmentálním diskurzu se objevuje pouze jedna kategorie a to jaderný odpad. Jaderný odpad je to, co ohrožuje životní prostředí v SRN a nejen tedy životní prostředí ale také bezpečnost obyvatel a země. Kdo využívá jaderné elektrárny, produkuje jaderný odpad, který je nebezpečný. O tomto tématu ve vybraném korpusu textů hovoří pouze strany CDU/CSU a Die Linke. Obě tyto strany se shodují v tom, že by se mělo odstoupit od jaderné energie i z důvodu produkce vysoce radioaktivního odpadu. Co je důležité zmínit, že o tomto tématu, ve vybraném korpusu textů strana Zelení vůbec nehovoří i přesto, že je to jedno z hlavních témat, kterým se tato strana ve svých politických programech zabývá.

Následující tabulka shrnuje klíčová vyjádření jednotlivých stran v environmentálním diskurzu.

ENVIRONMENTÁLNÍ DISKURZ	CDU/CSU	DIE LINKE
Jaderný odpad	<ul style="list-style-type: none"> ➤ musíme se zbavit radioaktivního odpadu ➤ radioaktivní odpad je nebezpečí pro další generace, konec jaderným elektrárnám 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nesmíme produkovat další jaderný odpad – konec jaderných elektráren

4.4.4 Závěr sekuritizace

Podle výzkumu veřejného mínění občanů SRN před a po havárii ve Fukušimě můžeme podle následujících výsledků říci, že ke schválení řečového aktu publikem došlo. Pro odstoupení od jaderné energie bylo po havárii ve Fukušimě v roce 2011 52% obyvatel.¹²⁷ V porovnání v roce 2010 bylo pro odstoupení od jaderné energie 50% lidí a pro užívání jaderných elektráren 40% lidí.¹²⁸ Zde můžeme vidět, že ve veřejném názoru na jaderné elektrárny není markantní rozdíl. Co ovšem musíme zdůraznit je, že na otázku, zda vláda udělala dobře, že schválila odstup od jaderné energie do roku 2022, souhlasilo 76% lidí.¹²⁹ Tento údaj potvrzuje, že publikum nebo také referenční objekt, v tomto případě obyvatelstvo SRN dalo podporu k mimořádným opatřením, které existenční hrozba přináší. Toto potvrzuje sekuritizaci, stejně tak jako užití sekuritizačních kroků, které definuje Stritzel jako nutné k sekuritizačnímu pohybu. Tvrzení o nebezpečí nebo hrozbě, kontextualizovaný popis následků nečinnosti proti

¹²⁷ Opposition to Nuclear Energy Grows: Global Poll. *Globalscan* [online]. London, 2011 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.globescan.com/news-and-analysis/press-releases/press-releases-2011/127-opposition-to-nuclear-energy-grows-global-poll.html>

¹²⁸ Repräsentative Bevölkerungsbefragung zum Thema Kernenergie. *Deutsches Atomforum e. V.* [online]. Bielefeld: TNS Emnid, 2010 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z: http://www.kernenergie.de/kernenergie-wAssets/docs/themen/Umfrage_Kernenergie_DAtF_tnsEmnid_201006.pdf

¹²⁹ War der Beschluss der Bundesregierung, bis 2022 aus der Atomenergie auszusteigen, richtig oder falsch? *Statista* [online]. Hamburg: Statista GmbH, 2011 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/220322/umfrage/bewertung-des-atomausstiegs/>

nebezpečí, kontextualizovaný popis akčního plánu a utvrzující obsah – kontextualizovaná prezentace důkazů a důvodů.¹³⁰

---

¹³⁰ STRITZEL, Holger. New security challenges: securitization theory and the localization of threat. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014, s. 49. ISBN 978-1-137-30756-9.

Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat diskurz v parlamentních debatách německých politiků při parlamentních debatách při projednávání odstupu od jaderné energie a užívání jaderných elektráren po jaderné havárii ve Fukušimě v roce 2011. Cílem bylo zodpovědět výzkumnou otázku, jaký byl diskurz v parlamentních debatách poslanců SRN v kontextu odstoupení od jaderné energie v období od března do června 2011 po jaderné havárii ve Fukušimě v Japonsku?

Tato bakalářská práce se skládá celkem ze čtyř kapitol. První kapitola obsahuje teoretické zakotvení práce. Tato bakalářská práce vychází z teorie sekuritizace. Primárně bylo čerpáno z pojetí sekuritizace podle Kodaňské školy. Teoretická část je pak dále rozšířena o autory Balzacqa a Stritzela a jejich pojetí teorie sekuritizace. Balzacq a Stritzel teorii Kodaňské školy v několika bodech kritizují a následně pak tuto teorii dále rozvíjejí. Ve druhé kapitole je vymezena metodologie práce. K zodpovězení výzkumné otázky jsem použila kvalitativní metodu diskurzivní analýzy. V této kapitole by definován diskurz a diskurzivní analýza, ale také vysvětlena kritéria pro výběr korpusu textů a limity tohoto výzkumu. Třetí kapitola se zabývá sociopolitickým kontextem užívání jaderné energie a jaderných elektráren v SRN. Zaměřila jsem se na vývoj postojů politických stran CDU/CSU, FDP, SPD, Zelení a Die Linke k tématu jaderných elektráren, na vývoj debaty o jaderné energii a zásadní události, které debatu od vzniku SRN až do havárie ve Fukušimě ovlivnily, tedy 11. března 2011. Dále v této kapitole popisují vývoj událostí od jaderné havárie ve Fukušimě, tedy od března 2011 po schválení odstupu od jaderných elektráren, tedy do 6. června 2011. Čtvrtá kapitola je již částí samotného výzkumu. V této kapitole byla provedena diskurzivní analýza stenoprotokolů ze zasedání německého parlamentu od března do června 2011. Diskurzivní analýzu jsem rozdělila dle konkrétních diskurzů a kategorií, které se v těchto parlamentních debatách objevovaly a tyto debaty jsou přepsány ve stenoprotokolech. Dále jsou jednotlivé kategorie jednotlivých diskurzů rozdělené dle jednotlivých politických stran zastoupených v parlamentu ve zkoumaném období v roce 2011. Těmito stranami jsou CDU/CSU, FDP, SPD, Die Linke a Die Güne (v práci jako Zelení).

V parlamentních debatách se objevují celkem tři diskurzy. Bezpečnostní diskurz, ekonomický diskurz a environmentální diskurz, kdy bezpečnostní diskurz je jednoznačně z těchto třech nejvýznamnější. Byl analyzován korpus textů vybraný pro tuto práci a byly vybrány co nejrepresentativnější úryvky pro jednotlivé diskurzy. Diskurzy jsou dále rozděleny do kategorií. Bezpečnostní diskurz do tří kategorií u zbylých dvou diskurzů se u každého vyskytuje pouze jedna kategorie. U bezpečnostního diskurzu jsou to kategorie Fukušima jako mezník, lidská bezpečnost na prvním místě a neovladatelnost a nepředvídatelnost jaderných elektráren. U ekonomického diskurzu se objevila kategorie energetické koncerny a u environmentálního diskurzu pak kategorie jaderný odpad. Všechny parlamentní politické strany v těchto debatách v rámci bezpečnostního diskurzu označují opakovaně užívání jaderné energie jako existenční hrozbu. Jaderné elektrárny jsou podle nich neovladatelné a nepředvídatelné a zásadně ohrožují lidskou bezpečnost nejen pro současnou generaci ale i generace budoucí. Jak je již zmíněno výše, bezpečnostní diskurz je jednoznačně nejvýznamnější. O tom, svědčí konkrétní vyjádření parlamentních stran o jaderných elektrárnách a užívání jaderné energie. Byla použita označení jako nové 11. září 2001, otevření Pandořiny skříňky, jediná jistota jaderných elektráren je jejich nejistota, apokalyptická katastrofa pro lidstvo a další. V rámci ekonomického diskurzu všechny politické parlamentní strany také hovoří o nutnosti omezení energetických koncernů nejen kvůli snížení bezpečnostních standardů, ale také kvůli ceně energie a profitům energetických koncernů. Environmentální diskurz je jednoznačně nejslabší. Vyjadřují se k němu ve vybraném korpusu textů pouze dvě parlamentní strany z pěti a to CDU/CSU a Die Linke. Tyto dvě politické strany hovoří o nutnosti odstoupení od jaderné energie a uzavření jaderných elektráren i z důvodu konce produkce jaderného odpadu. O jaderných odpadech se v korpusu textů nevyjadřuje strana Zelení i přesto, že je to jeden z jejich hlavních programových bodů.

Zároveň docházím k závěru, že téma bylo opravdu sekuritizované. Téma jaderných elektráren bylo označeno za existenční hrozbu. Referenčním objektem je v případě této bakalářské práce lidstvo a sekuritizačním aktérem je vláda. Zde můžeme uplatnit definici bezpečnosti podle Kodaňské školy, že bezpečnost je řečový akt. Potvrzení teorie sekuritizace také ukazuje výzkum veřejného mínění, kdy 76% lidí souhlasí s rozhodnutím vlády o odstoupení od jaderné energie a uzavření jaderných elektráren, což můžeme interpretovat jako schválení publikem respektive německým

obyvatelstvem označení tématu jaderné energie a jaderných elektráren jako existenční hrozby a přistoupení tak na konkrétní kroky, které byly dále vykonány a to definitivní odstoupení od jaderné energie.

Summary

The main objective of this bachelor thesis was to analyze discourse in parliamentary speeches of German deputies during the debates about the nuclear phase out and the usage of the nuclear power plants after the nuclear accident in Fukushima in 2011. The main objective was also to answer the research question, what discourse was in parliamentary debates in the Federal Republic of Germany in context of nuclear phase out and the end of usage of nuclear power plants.

In the first chapter there is theoretical framework of the bachelor thesis. First it is used the theoretical framework of securitization according to Copenhagen school and the securitization of the environmental sector. In theoretical framework there are also used modification of the securitization theory according to authors Balzacq and Stritzel. Both authors criticise the securitization theory according to Copenhagen school in few points and that is the reason why they developed the securitization theory in those parts. In the second chapter there is described methodology that has been used in this bachelor thesis. For the answering the research question was used the quantitative method of discourse analysis, that was inspired by the critical discourse analysis according to Norman Fairclough. Due to the reason that critical discourse analysis has more aspect, in this thesis was used only the first step of critical discourse analysis, which was content analysis. The third chapter is the socio-political context of the nuclear energy and the usage of nuclear power plants in Federal Republic of Germany. I was focused firstly on the development of the opinion on the nuclear power usage of the main political parties – CDU/CSU, FDP, SPD, Die Grüne and Die Linke, secondly on the evolution of the nuclear debate in Germany and the main events that influenced the debate since the the origin of the Federal Republic of Germany till the nuclear accident in Fukushima on 11th March 2011. In the end of this chapter it was described evolution of the events since the nuclear accident in Fukushima till the ratification of the conception of nuclear phase out. The fourth chapter is the discourse analysis itself. It was analysed plenary protocols from the parliamentary session from March till June 2011. Discourse analysis was divided by discourses and categories, which was in the parliamentary speeches. The categories were divided according to the political parties CDU/CSU, FDP, SPD, Die Linke, Die Grüne.

In parliamentary debates there are three discourses. These discourses are Security discourse, economical discourse and environmental discourse. The security discourse is the most significant one. I analysed the data set that was chosen for this bachelor thesis and I tried to choose the most significant parts of the speeches to illustrate the discourse. Discourses were divided into categories. Security discourse was divided into three categories. The other discourses were divided into one category each. By the security discourse the categories are – Fukushima as a milestone, safety of the inhabitants are on the first place and disability to control and unpredictability of nuclear power plants. By the economical discourse it is just one category concerns and by the environmental discourse it is one category nuclear waste. Environmental discourse is the weakest one. Only two out of five political parties spoke about this aspect. It was CDU/CSU and Die Linke. Die Grüne did not talk about the nuclear waste topic in those parliamentary debates even though for Die Grüne it is the main cleavage, why was this party originated. All of the political parties in the speeches tagged repeatedly usage of nuclear power plants as the existential threat. Nuclear power plants are according to them uncontrollable, unpredictable and existential threat for this and the future generation. All the political parties spoke about the need to talk about the profits of the concerns that run the nuclear power plants, not only because of the security standards but also because of the profit of concerns and the prices of electricity.

I claim that topic of the usage of nuclear power plant was securitized. This topic was tagged as existential threat. Referential object are people and the securitisation actor is the German parliament. Here we can use the theory that security is the speech act. The securitization theory approves also the public opinion, when 73% of German inhabitants agree with the decision to stop using nuclear power plants. This can be interpreted as the approval from the audience.

Použitá literatura

Monografie

BALZACQ, Thierry. *Securitization theory: how security problems emerge and dissolve*. 1. vyd. New York: Routledge, 2011, s. 258. ISBN 978-0-415-55628-6.

BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 267. ISBN 80-903333-6-2

FAIRCLOUGH, Norman. *Discourse and social change*. 1. vyd. Repr. Cambridge: Polity Press, 1992, s. 272. ISBN 978-074-5612-188.

FAIRCLOUGH, Norman. *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. 2. vyd. London: Routledge, 2004, s. 288. ISBN 0-415-25892-8

NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 153. ISBN 978-802-4631-868.

STRITZEL, Holger. *Security in Translation: Securitization Theory and the Localization of Threat*. 1. vyd. Palgrave Macmillan, 2014, s. 223. ISBN 978-1-137-30756-9

WAISOVÁ, Šárka. *Současné otázky mezinárodní bezpečnosti*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 160. ISBN 978-80-7380-194-6.

Sborníky

BENEŠ, Vít. Diskurzivní analýza. In: Petr DRULÁK. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 92 - 123. ISBN 978-80-7367-385-7.

CAMPBELL, David. Poststructuralism. In: Tim DUNNE, Milja KURKI a Steve SMITH. *International Theories: Discipline and Diversity*. 4. vyd. ,Oxford: Oxford university press, 2016, s. 213-237. ISBN 9780198707561

Odborné články

ALBERT, Mathias a Barry BUZAN. Securitization, sectors and functional differentiation. *Security Dialogue* [online]. 2011, vol. 42, no. 4-5, s. 413-425 [cit. 2017 05- 07]. DOI: 10.1177/0967010611418710. ISSN 0967-0106.

BALZACQ, Thierry. The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations* [online]. 2005, vol. 11, no. 2, s. 171-201. DOI: 10.1177/1354066105052960. ISSN 1354-0661.

DETLEF, Jahn a Sebastian KOROLCZUK. German Exceptionalism: the end of nuclear energy in Germany!. *Environmental Politics* [online]. 2012, vol. 21, no. 1, s. 159-164 [cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1080/09644016.2011.643374.

GLASER, Alexander. From Brokdorf to Fukushima: The long journey to nuclear phase-out. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 10-21 [cit. 2017 03 26]. DOI: 10.1177/0096340212464357.

MCSWEENEY, Bill. Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School. *Review of International Studies* [online]. 1996, vol. 22., no. 1., s. 121-134 [cit. 2017-05-10]. DOI 10.1017/S0260210500118467

MORAVCSIK, Andrew. Is something rotten in the state of Denmark? Constructivism and European integration. *Journal of European Public Policy* [online]. 1999, vol. 6, no. 4, s. 669-681 [cit. 2017-07-27]. DOI: 10.1080/135017699343531. ISSN 13501763.80-903333-6-2

ROSSNAGEL, Alexander a Anja HENTSCHEL. The legalities of a nuclear shutdown. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 55-66 [cit. 2017-03-27]. DOI: 10.1177/00963464361

SCHEJBALOVÁ, Barbora a Filip ČERNOCH. Atomausstieg: The withdrawal of Germany from nuclear energy and its impact on energy security and the diversification of energy supply. *International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs* [online]. 2013, vol. 22, no. 3, s. 77-94.

SCHREURS, Amanda. The politics of phase – out. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 55-66 [cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464359.

STRITZEL, Holger. Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond. *European Journal of International Relations* [online]. 2007, vol. 13, no 3, s. 358-383 [cit. 2017-05-07]. DOI: 10.1177/1354066107080128.370

WAISOVÁ, Šárka. Od národní bezpečnosti k mezinárodní bezpečnosti: Kodaňská škola na křižovatce strukturálního realismu, anglické školy a sociálního konstruktivismu. *Mezinárodní vztahy* [online]. 2004, vol. 39, no. 3, s. 66-86 [cit. 2017-05-07].

Webové stránky

Deutscher Bundestag. *Merkel fordert Atomausstieg "mit Augenmaß"* [online]. Berlin: Bundestag, 2011 [cit. 2017-27-03]. Dostupné z: https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2011/33753604_kw11_regierungserklaerung_japan/204868

Opposition to Nuclear Energy Grows: Global Poll. *Globalscan* [online]. London, 2011 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.globescan.com/news-and-analysis/press-releases/press-releases-2011/127-opposition-to-nuclear-energy-grows-global-poll.html>

Repräsentative Bevölkerungsbefragung zum Thema Kernenergie. *Deutsches Atomforum e. V.* [online]. Bielefeld: TNS Emnid, 2010 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z: http://www.kernenergie.de/kernenergie-wAssets/docs/themen/Umfrage_Kernenergie_DAtF_tnsEmnid_201006.pdf

War der Beschluss der Bundesregierung, bis 2022 aus der Atomenergie auszusteigen, richtig oder falsch? *Statista* [online]. Hamburg: Statista GmbH, 2011 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/220322/umfrage/bewertung-des-atomausstiegs/>

Primární zdroje

Spolková republika Německo. *Deutscher Bundestag* [online]. Berlin, 2011 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://www.bundestag.de/dokumente>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Korpus textů k diskurzivní analýze - tabulka

Přílohy

Příloha č. 1: Kópus textů k diskurzivní analýze

ZDROJ	KÓD	NÁZEV	DATUM	ROZSAH STRAN	ODKAZ
Bundestag	PP1	Plenarprotokoll 17/95	16. 3. 2011	10813- 10814	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17095.pdf
Bundestag	PP2	Plenarprotokoll 17/96	17. 3. 2011	10882- 10935	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17096.pdf
Bundestag	PP3	Plenarprotokoll 17/98	23. 3. 2011	11204- 11221	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17098.pdf
Bundestag	PP4	Plenarprotokoll 17/99	24. 3. 2011	11277- 11308	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17099.pdf
Bundestag	PP5	Plenarprotokoll 17/103	8. 4. 2011	11824- 11841	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17103.pdf
Bundestag	PP6	Plenarprotokoll 17/106	15. 4. 2011	12191- 12213	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17106.pdf
Bundestag	PP7	Plenarprotokoll 17/108	12. 5. 2011	12308- 12327	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17108.pdf

Bundestag	PP8	Plenarprotokoll 17/111	26. 5. 2011	12609- 12625	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17111.pdf
Bundestag	PP9	Plenarprotokoll 17/112	27. 5. 2011	12835- 12857	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17112.pdf
Bundestag	PP10	Plenarprotokoll 17/114	9. 6. 2011	12960- 12992	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17114.pdf